

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Řecko-makedonský spor o název Makedonie a jeho
vliv na vstup Makedonie do Evropské unie**

Bakalářská práce

Autor: Libor Janáček
Vedoucí práce: Mgr. Vladimír Đorđević, Ph.D.
Brno 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma: **Řecko-makedonský spor o název Makedonie a jeho vliv na vstup Makedonie do Evropské unie**

vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 10.5.2017

Podpis studenta

Poděkování

Chtěl bych zde vyjádřit své upřímné poděkování panu Mgr. Vladimíru Ďordevičovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, trpělivost, cenné rady a důležité připomínky, které mi pomohli při vytváření této bakalářské práce. Další poděkování patří mé rodině, která mě podporovala po celou dobu mého studia.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá makedonsko-řeckým sporem o název a jeho vlivem na vstup Makedonie do Evropské unie. Práce zkoumá historické informace o vzniku Makedonie a s ní spojeného sporu s Řeckem, který Makedonii dlouhodobě neumožňuje postoupit dopředu v rámci evropské integrace. Pro vypracování práce byl použit kvalitativní výzkum a jedná se o případovou studii. Práce se nejdříve věnuje historické části, ve které zkoumá historii a okolnosti vzniku Makedonie. Poté následuje analytická část, která zabývá současností a vlivem sporu na vstup Makedonie do Evropské unie a vysvětluje proč má tento spor tak velký vliv. Práce ve svém závěru předpovídá na základě získaných poznatků budoucí možný vývoj.

Klíčová slova

Řecko, Makedonie, Evropská unie, spor o název, Evropská integrace

Abstract

This bachelor thesis is dedicated to Macedonian-Greek name dispute and its influence on the accession of Macedonia to the European Union. The thesis examines historical background of Macedonia and its associated dispute with Greece, which has long made it impossible for Macedonia to advance in European integration process. Qualitative research is the basis for this thesis and the thesis is an example of a case study approach. The thesis begins discussing the history and circumstances of the origin of Macedonia. What then follows is the analytical part dealing with the present and the impact of the dispute over Macedonia's accession to the European Union. Here the issue of the name is being considered and examined in relation as to why the name dispute represents serious problem in Macedonian-Greek relations. Last but not least, the thesis offers lessons for the future in regards to the research issue.

Keyword

Greece, Macedonia, European Union, Name dispute, European integration

Obsah

ÚVOD	8
METODOLOGICKÁ ČÁST	10
CÍL PRÁCE A JEJÍ PŘÍNOS	10
VÝZKUMNÉ OTÁZKY PRÁCE	11
METODOLOGIE A ORGANIZACE PRÁCE	12
HISTORICKÁ ČÁST	13
1 PŮVOD SLOVA MAKEDONIE VE STAROVĚKU	13
1.1 Historie starověké Makedonie	13
2 MAKEDONIE JAKO DNEŠNÍ REGION	15
3 MAKEDONIE VE STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU	16
4 OKOLNOSTI A VZNIK SPORU	18
4.1 Makedonská nezávislost	19
4.2 Řecký pohled na makedonskou nezávislost.....	20
4.3 Řešení vzájemného sporu	22
ANALYTICKÁ ČÁST	23
5 SOUČASNÝ STAV VZTAHŮ	23
5.1 Navrhovaná řešení sporu ze strany OSN	24
5.2 Řecký postoj ke sporu.....	26
5.3 Makedonský postoj ke sporu	28
5.4 Albánská menšina v Makedonii a její vliv na spor	29
6 BILATERÁLNÍ VZTAHY MEZI MAKEDONIÍ A ŘECKEM	33
6.1 Politické vztahy mezi zeměmi	33
6.2 Ekonomické vztahy mezi zeměmi	35
6.3 Zbylé okruhy spolupráce mezi zeměmi	36
6.4 Komplikace, které spor o název způsobuje vztahům mezi zeměmi	39
7 VAZBY MAKEDONIE A NATO.....	41
7.1 Vývoj vztahů Makedonie a NATO	42
7.2 Adriatická charta.....	43

8 VAZBY MAKEDONIE S EVROPSKOU UNIÍ.....	43
8.1 Co brání Makedonii stát se členem Evropské unie?	46
ZÁVĚR	47
SEZNAM ZDROJŮ	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	57
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	58

ÚVOD

Makedonie, svým oficiálním názvem Makedonská republika, je stát, který vznikl v roce 1991 odtržením od bývalé Jugoslávie na jihu balkánského poloostrova. Bilaterální neshoda mezi Řeckem a Makedonií o název začala eskalovat v roce 1993, kdy se Makedonie stala členem OSN. Řecko ovšem nesouhlasilo s tím, aby Makedonie byla do OSN zapsána pod názvem Makedonie, protože považuje název Makedonie za součást svého kulturního dědictví v rámci svého území na severu země, na které je velice hrdé. Proto byla Makedonie do OSN zapsána pod názvem „Bývalá jugoslávská republika Makedonie“, anglicky „Former Yugoslavia republic of Macedonia“ (FYROM), někdy se také můžeme setkat s popisem FYR Macedonia. Název „Bývalá jugoslávská republika Makedonie“ je mezinárodně používán také v rámci EU, NATO a Radou Evropy.

Makedonie se již od roku 2002 pokouší o vstup do NATO. Její vstup ovšem blokuje Řecká strana kvůli letitým sporům. Makedonie se také pokouší vstoupit do EU. První přístupové procesy začali již v roce 2001, kdy Makedonie s EU podepsala stabilizační a asociační dohody. Tyto dohody vstoupily v platnost v roce 2004, kdy Makedonie podala oficiální přihlášku pro vstup do EU. Po podání přihlášky byl Makedonii v roce 2005 udělen statut kandidátské země, ale nějaká konkrétní jednání o vstupu doposud nezačala. I tak ovšem Makedonie s EU pracovala na vzájemném a postupném odbourávání vízové povinnosti pro občany Makedonie a zjednodušování vzájemného obchodu Makedonie s ostatními členy EU, což pomáhá v rozvoji makedonské ekonomiky a exportu makedonských výrobků mezi členy EU, stejně jako přináší nové příležitosti a možnosti pro potenciální investory, kteří se mohou v Makedonii realizovat.

V současnosti se spor mezi Řeckem a Makedonií stále neurovnal a nachází se tak ve slepé uličce. Členství Makedonie v EU je tedy stále v nedohlednu. K urovnání situace mezi Řeckem a Makedonií nedojde, pokud obě strany nesleví ze svých požadavků a jisté kulturní hrdosti včetně svého jihoevropského temperamentního chování, které může být

v diplomatických vztazích spíše na škodu. Makedonská vláda ovšem považuje vstup své země do EU za jednu z prioritních věcí v rámci svého vládnutí.

Autor si vybral téma „Řecko-makedonský spor o název Makedonie a jeho vliv na vstup Makedonie do Evropské unie“ z důvodu svého zájmu o politické dění v rámci Evropské unie ale především také řecké politiky a současné situace na balkánském poloostrově v rámci diplomatických vztahů mezi jednotlivými zeměmi. A v neposlední řadě také z důvodu rodinného původu z této oblasti, na kterou je náležitě hrdý.

Tato práce nabídne kompletní, stručný a strukturovaný přehled vzniku a vývoje sporu o název mezi Řeckem a Makedonií a také jeho příčiny. Hlavním cílem práce je však odpovědět na dvě výzkumné otázky, které si práce určí a zkusit představit možný budoucí vývoj celého problému.

Téma této bakalářské práce velice zajímavé především proto, že oblast balkánského poloostrova je historicky velmi bohatá a zároveň je velice často součástí a dějištěm různých konfliktů, které jsou velice složité a obsáhlé na pochopení a zorientování se. Řecko-makedonský spor je také zajímavý proto, protože trvá již velice dlouhou dobu a je přínosné se podívat na hlavní důvody, proč tomu tak je a zdali se situace někdy zlepší či dokonce finálně vyřeší.

METODOLOGICKÁ ČÁST

Cíl práce a její přínos

Cílem této práce je zjistit jaký má vliv řecko-makedonský spor o název na vstup Makedonie do Evropské unie. Součástí této práce tedy je prozkoumání i historických vazeb, které je nutné si osvojit, abychom pochopili, proč oba státy tolik trvají na používání tohoto názvu. Cílem této práce není daný spor o název jakkoliv vyřešit nebo se postavit za jednu ze dvou stran, ale cílem práce je o tomto sporu informovat, vysvětlit jeho souvislosti a zjistit, proč brání Makedonii ve vstupu do Evropské unie a vlastně i NATO, což spolu souvisí.

Hlavním cílem práce tedy je na základě sjednocených a ucelených informací představit historické vazby a prezentovat současnou situaci vztahu mezi oběma zeměmi, a v závěru práce na základě zjištěných informací, zkusit nastínit budoucí vývoj celého tohoto problému a zkusit zjistit, jak se bude vyvíjet situace ohledně vstupu Makedonie do Evropské unie, případně kdy by tato situace mohla nastat. Tato práce se na celou tuto problematiku snaží dívat nestranným pohledem pozorovatele a vytvořit tak nějaký nestranný objektivní závěr, který nebude zvýhodňovat ani jednu stranu, které se nachází v tomto problému.

Je to již mnoho let, co se řecko-makedonský spor vleče a je možné, že zbytečně omezuje Makedonii v jejím ekonomickém potenciálu a jejím dalším rozvoji, který by v případě vstupu do Evropské unie mohl nastat. Zajímavý je také pohled na albánskou menšinu, která žije v Makedonii a je více proevropská, nežli samotní obyvatelé Makedonie. Tato práce se na tyto skutečnosti dívá jako na zajímavý kus historie v rámci balkánského poloostrova, kde se již od pradávna v rámci historického vývoje děly zajímavé věci, které formují výsledný stav Evropy.

Přínosem této práce je informovat čtenáře o tomto problému a nabídnout mu na něj nějaký ucelený a nestranný pohled. Dalším přínosem je i celkový informační přínos této práce.

Člověk, který o tomto problému nemá velké povědomí se po přečtení této práce dozví spoustu informací ohledně historie Makedonie, vzniku tohoto sporu s Řeckem, pohledem obou stran na tento spor, možnostmi řešení, současným stavem vztahů mezi oběma zeměmi, jaký vliv měla albánská menšina v Makedonii na tento spor a jaký má názor na vstup do EU, jaké jsou bilaterální vazby mezi oběma zeměmi, jaké má Makedonie vztahy s NATO a Evropskou unií a proč se nemůže Makedonie stát aktuálně členem EU a jaký vliv na to má právě řecko-makedonský spor. Po přečtení této práce tedy každý dostane široký pohled na celou situaci a dokáže si již vytvořit nějaký svůj vlastní názor a úsudek na celou tuto problematickou situaci, která je ve světě relativně ojedinělá.

Výzkumné otázky práce

Výzkumné otázky této práce vycházejí již přímo z jejího názvu. Hlavní dvě otázky této bakalářské práce jsou:

- Jaké jsou hlavní důvody vzniku řecko-makedonského sporu o název?
- Jaký má tento spor o název vliv na vstup Makedonie do Evropské unie?

Abychom na tyto otázky dokázali odpovědět, musíme zanalyzovat historický vývoj a současný stav situace, včetně lehkého nastínění možného budoucího vývoje na základě zjištěných informací. Nastínění budoucího vývoje není primárním cílem této bakalářské práce ale spíše sekundárním a pouhou predikcí budoucnosti, která se samozřejmě bude teprve sama formovat. Získání informace k zodpovězení první otázky je velice složité, protože existuje velké množství informací a teorií k dané problematice a každý autor má na tuto problematiku jiný názor a jiný pohled nežli autor druhý. Další skutečnost je ta, že makedonské zdroje zvýhodňují zcela logicky makedonskou stranu a řecké zdroje zase řeckou, a navzájem se provokují. Odpověď na druhou otázku je o trochu jednodušší, ale tento spor není jediným problémem, proč Makedonie nemůže v současnosti vstoupit do Evropské unie, ale zasahuje se o něj velmi vysokým celkovým podílem.

Metodologie a organizace práce

Pro komplexní pochopení celé situace je nutné pochopit i historický kontext celého sporu o název. Proto je historii v rámci této bakalářské práce věnována jedna část. Historický pohled na vývoj názvu Makedonie vychází převážně ze sekundárních zdrojů literatury, protože byl velice často a velmi kvalitně zpracován mnohými autory, kteří dokázali zajistit nestranný pohled na celou situaci. Text této bakalářské práce je převážně literární rešerší, která používá empiricko-analytickou metodu. Pro tuto práci bylo pracováno s širokou škálou literatury, která se zaměřuje na vývoj vztahů. Pro aktuální informace také práce čerpá z řady elektronických aktuálních zdrojů. Práce je založena na kvalitativní analýze. Zároveň se jedná a případovou studii.

Následující kapitoly zajišťují pohledy ze všech stran na danou problematiku. Ať již ze strany OSN, samotné Evropské unie, tak i ze strany obyčejných občanů, představitelů obou zemí a menšin. V průběhu bakalářské práce uvidíme, jak se pohledy na celou situaci u každé z vyjmenované skupiny odlišují a jsou pokaždé originální a jedinečné. V následujících kapitolách se také dozvíme, jak a proč nový stát Makedonie vznikl a jaká byla řecká reakce na jeho nezávislost. Poté následuje kapitola o tom, jak spor řešila OSN a zdali ho dokázala nějak efektivně ukončit k oboustranné spokojenosti. Pro poslední část práce, která se zabývá bilaterálními vazbami mezi Řeckem a Makedonií, vztahy mezi Makedonií a EU, včetně NATO a také tomu, proč se Makedonie nemůže stát členem Evropské unie budou použity převážně primární internetové aktuální zdroje, ať již ze strany řeckých státních institucí, tak i makedonských institucí ale i originálními dokumenty OSN a EU. Tyto zdroje poskytují pro tuto práci široký záběr informací a jsou dostatečné. V závěru celé práce budou zodpovězeny dvě výzkumné otázky, které jsou určeny v této kapitole ale bude nastíněn možný budoucí vývoj celé situace, který bude založen na zjištěných informacích.

HISTORICKÁ ČÁST

Historická část se zabývá historií názvu Makedonie a historickým vývojem území Makedonie a Řecka.

1 Původ slova Makedonie ve starověku

Slovo Makedonie pochází již z období v 8. století před našim letopočtem, kdy vzniklo sjednocením jednotlivých makedonských kmenů do jednoho státu a označovalo tak starověké království na jihu balkánského poloostrova. Samotné slovo Makedonie (Makedonia), vzniklo pravděpodobně ze starověkého řeckého slova „makednós“, což znamená „vysoký“. Slovo Makedonie ovšem může pocházet i ze slova „makrós“, které znamená jak ve starověké, tak i v moderní řečtině „dlouhý“. Díky těmto slovům se nabízí vysvětlení, že jméno Makedonie tedy označovala vysoké, dlouhé dospělé muže nebo obyvatele horských oblastí, tzv. horaly (Andriotes, 1979).

1.1 Historie starověké Makedonie

Uvádí se, že území starověké Makedonie mohlo být osídleno již v době eneolitu (závěrečné fáze doby kamenné). Někteří dějepisci a historiky jsou původní Makedonci označováni za potomky různých národů, jako například Frygů, Thráků a Ilyrů, kteří neměli žádné vazby na Řeky. Moderní a nové poznatky ovšem ukazují, že Makedonce lze považovat za jeden z mnoha řeckých kmenů, který se ovšem od ostatních kmenů odlišoval. Nejstarší písemná zmínka o Makedoncích pochází z mytologického Hésiodového Seznamu žen, podle kterého jsou Makedonci blízkými příbuznými Řeků (Šťastný, 1909).

Starověká Makedonie ležela na severu území dnešního moderního Řecka. Sousedy starověké Makedonie byly ze západní strany Epeiros a Ilýrie, z východní strany to byla Thrákie. První státní útvar stvořili Makedonci kolem 8. a 7. století před našim letopočtem, kdy vládli králové z dynastie Argeovců. Jako první panovník v tamní době je uváděn Perdikkás I. Makedonie byla několik staletí značně zaostalá z důvodu, že většina lidí žila tzv. nomádkým, tedy kočovným způsobem života, a tak byla vzdělaná jen vyšší vrstva

obyvatel, a to především z řad panovníků a jejich blízkých. Kvůli tomu se z této doby zachovalo jen velice malé množství psaných dokumentů, zatímco ve zbytku Řecka bylo vzdělání považováno za jeden ze základních pilířů fungování tamních městských států tzv. poleis – starověkých řeckých městských států. Rozvoj vzdělání v Makedonii začal až koncem 6. století př. n. l. díky kontaktu s Helény (Řeky), protože byli Makedonci nuceni začít používat psané písmo kvůli vzájemným diplomatickým vztahům. Díky vyšší vzdělanosti Helenů a jejich celkové vyspělosti považovali Heléni Makedonce za národ nevzdělaných barbarských ignorantů (Oliva, 1995).

Novější dějiny Makedonie se nesli ve znamení neustálých bojů s jejími sousedy, a to především s Ilyry a Thráky. Svůj vliv na Makedonii měli i Peršané, kteří v 5. století př. n. l. Makedonii označovali jako jednu ze svých poddaných zemí. Po tomto menším období, kdy byla Makedonie pod nadvládou Peršanů, získala Makedonie opět svoji suverenitu za doby vlády Alexandra I., který zároveň rozšířil Makedonii i o nové severní oblasti. Alexandrovi I., bylo také jako prvnímu panovníkovi Makedonie umožněno zúčastnit se olympijských her a tímto způsobem byl uznán za rovného Helénům. Po konci vládnutí Alexandra I., nastoupil k vládě Perdikkás II., jenž byl synem Alexandra I. Za jeho vlády Makedonie musela čelit především svým neklidným sousedům, jako například Thrákům a neklidným šlechtickým rodům ze severu, tedy z tzv. Horní Makedonie. Po Perdikkásovi II., začala vláda Archeálose, který navázal dobré diplomatické vztahy s Řeckem a přesunul celou vládu do města Pella (Rychlík a Kouba, 2003).

Největší posun a rozmach Makedonie přišel až s nástupem krále Filipa II., který byl třetím synem Amynta. Jeho bravurní diplomatické schopnosti proměnili téměř bezvýznamnou Makedonii na největší mocnost starověkého Řecka. Filip II. dokázal vybudovat a zorganizovat velice silnou armádu. Dobil a podmanil si většinu řeckých městských států (poleis) a zajistil tak Makedonii přístup k moři, což bylo základem pro další možnou expanzi Makedonie dále na východ pod vedením jeho syna, Alexandra Velikého. Kompletní makedonská nadvláda nad řeckými poleis byla potvrzena porážkou Helénů v bitvě u Chairóneie ve 3. století př. n. l. Dva roky po této bitvě Filip II. umírá a na jeho místo dosedá jeho syn. Za vlády Alexandra Velikého se dostala Makedonie na absolutní

vrchol své moci a rozšířila své území na své dosavadní maximum. Alexandr Veliký se vydal na východ do Asie a porazil Peršany. Do makedonského impéria tak patřila území dnešní Sýrie, Egypta, Íránu atd. Díky tomuto svému činu vstoupil Alexandr do lidských dějin mezi nejznámější a nejúspěšnější vojevůdce na světě. Díky této východní expanzi, se dostala řecká kultura do tehdy nejvíce známých koutů světa a akeдонie se tedy stala na určitý čas nejmocnějším státem starověkého světa. Po smrti Alexandra, v roce 323 př. n. l., nastal postupný úpadek makedonské říše. Druhé století př. n. l., se neslo ve znamení početných válek Makedonie s Římskou říší, které trvaly mnoho let a ani jedna z těchto stran nedosáhla nějakého přesvědčivého vítězství. Nakonec ovšem Římané Makedonce porazili, což znamenalo zánik tehdejší Makedonie a její rozdělení do čtyř republik a vzniku tzv. římské provincie Makedonie (Gehrke, 2002).

2 Makedonie jako dnešní region

V dnešní době je region (oblast) Makedonie rozdělena mezi šest zemí (Rosůlek, 2008):

- Řecko – náleží mu 52,4 % území regionu. Tato oblast je nazývána jako Řecká Makedonie, která se dále dělí do tří administrativních oblastí (Západní, Střední a Východní Makedonie) a zasahuje sever Řecka, včetně celého poloostrova Chalkidiki.
- FYROM – náleží mu 35,8 % území regionu. Tato oblast je nazývána jako tzv. Vardarská Makedonie, nazvané podle řeky Vardar a kopíruje celé hranice Bývalé jugoslávské republiky Makedonie.
- Bulharsko – náleží mu jen 10,1 % území regionu. Tato oblast je nazývána jako Pirinská Makedonie, podle pohoří Pirin, které zde leží. Pirinská Makedonie v Bulharsku v podstatě kopíruje administrativní hranici Biagoevgradské oblasti na jihovýchodě Bulharska.
- Albánie – náleží jí pouze 1,4 % území regionu. Oblast Makedonie se v Albánii nazývá Golo Bardo a Mala Prespa, podle názvu území v Albánii.

- Srbsko – náleží mu jen malá část území bývalé Makedonie a to 0,3 %. Oblast, do které v Srbsku zasahuje region Makedonie se nazývá Gora a Prohor Pčinjski.

Obrázek 1 – Dnešní rozdělení Makedonie mezi státy Zdroj: wikimedia.org

3 Makedonie ve středověku a novověku

Ve středověku byla Makedonie jedna z částí Byzantské říše. Veliký význam měl přístav Soluň (Thessaloniki), odkud mimo jiné pocházeli také sv. Cyril a Metoděj. V 6. století, se v Makedonii usadili Slované, kteří tehdy byli majoritní obyvatelstvem tehdejší Makedonie. Slované byli na jihu Řecka eliminováni, a tak zůstali pouze na severu, tedy v oblasti Makedonie. Praví Řekové zůstali v rámci Makedonie pouze v Soluni a dále na jihu, hlavně na poloostrově Chalkidiki. Mezi Slovany bylo zastoupeno nejvíce Bulharů a Srbů, kteří osídlili naprostou většinu území. V menší míře byli v Makedonii zastoupeny Románsky mluvící skupiny a Albánci. Tyto skupiny žili spíše v řídko osídlených oblastech horských masivů a živili se jako horští pastevci (Vacalopoulos, 1973).

Makedonie byla velice často centrem bojů a přetahování se určitých národů o její vlastnictví. V 7. století o nadvládu bojoval Bulharský chanát proti Byzantské říši. Ve 14. století pro změnu téměř celé území ovládla Srbská říše. Navíc do Makedonie během těchto soubojů a posléze během osmanské nadvlády přibýly další národy jako například: Turci, Arméni a Židé (Clogg, 1992).

Během konce vlády Osmanské říše, tedy v 19. století, žilo v soluňském a bitolském vilájetu¹, včetně skopského sandžaku², zhruba 2,5 milionů lidí, z čehož bylo 52 % Slovanů, 22 % Turků, 10 % Řeků, 5,5 % Albánců, 3,5 % Arumunů a 3 % Židů. Na ostatní nevýznamné národnostní skupiny, jako například Cikány, zbývalo 4 % obyvatel. Toto rozdělení obyvatel ukazuje Řekům, že byli v této době minoritními obyvateli Makedonie. Kvůli tomu, že je pro Řecko tato statistika velmi nevhodná, rozhodli se situaci využít ve svůj prospěch tím, že označili Slovany za slovanofonní Řeky. Slavofonní Řekové jsou Řekové, kteří se poslovanštili. Poslovanštění znamená přijetí slovanské kultury a jazyka současně. Řekové potom tento svůj výklad skutečnosti využili, respektive zneužili při násilném pořečtění dobytého území. Toto pořečtění vypadalo velice násilně především kvůli naprosté a zcela zjevné různorodosti jazyka řeckého a slovanského (Kazhdan, Talbot, Cutler, Gregory a Ševčenko, 1991).

Složitější byl spor, který vedlo Bulharsko se Srbskem kvůli zmiňovaným 52 % slovanských obyvatel Makedonie. V tomto případě rozdíl mezi jazyky (srbština a bulharština) nebyl totiž na první pohled a pocitově tak výrazný jako rozdíl mezi řeckým a slovanským jazykem. Srbština a bulharština jsou totiž vzájemně srozumitelné. Rozdílné byly pouze jednotlivé dialekty. Na severu u hranic se Srbskem měl dialekt logicky blíže k srbštině a na východě u hranic s Bulharskem zase k bulharštině (Rychlík, 2000).

Na začátku 20. století, byla Makedonie rozdělena mezi Řecko, Srbsko a Bulharsko. V tomto období Řecko také podepsalo dokument o výměně obyvatelstva s Bulharskem. Většina Slovanů tedy řeckou část Makedonie opustilo a místo nich se přistěhovali Řekové z Malé Asie (Rychlík a Kouba, 2003).

¹ Vilájet je označení administrativní jednotky (provincie) pocházející z arabských jazyků

² Sandžak je označení administrativní jednotky ve Skopje za vlády osmanské říše

4 Okolnosti a vznik sporu

Jak již bylo řečeno, řecko-makedonský spor o název je především politickým sporem mezi Makedonií a Řeckem. Tento spor začal a vznikl po konci a rozpadu Jugoslávie v roce 1991, kdy vznikla samostatná republika Makedonie, tehdejším názvem Socialistická republika Makedonie. Poté, co tento stát vznikl, okamžitě začal problém z řecké strany, která název tohoto státu nerespektuje. Řecko si název Makedonie přisvojuje kvůli svému stejnému názvu severořecké provincie Makedonie, která má dlouhou historii. Dále řecká strana požadovala změnu státní vlajky Makedonie, která zobrazovala Verginské slunce, které Řecko považuje za jeden ze svých symbolů kulturního dědictví a rovněž i změnu státního symbolu.

Problémy ohledně Makedonie začali již za období Osmanské říše, kdy probíhalo přivlastňování historických názvů a osobnosti mezi Makedonce, Řeky, Bulhary a Srby. V roce 1893 začalo revoluční hnutí proti osmanské nadvládě a eskalovalo tzv. Ilindenským povstáním. Toto povstání byla vzpoura slovanských obyvatel jižní Evropy proti osmanskému vládnutí. Ilindenské povstání vypuklo v roce 1903 a jeho průběh trval několik dní. Autorem a hlavním organizátorem tohoto povstání byla tzv. VMRO – vnitřní makedonská revoluční organizace (Rychlík a Kouba, 2003).

Po vypuknutí první světové války bylo Bulharsku povoleno zabrat východní a vardarskou část Makedonie. Bulharsko bylo podporováno Rakouskem-Uherskem a pomáhalo mu porazit Srby do konce roku 1915, což mělo za následek otevření makedonské fronty vedoucí do řecké části Makedonie. Bulharsku se podařilo udržet kontrolu nad svými oblastmi až do září roku 1918, kdy kapitulovalo. Makedonie poté tedy patřila do území Království Srbů, Chorvatů a Slovinců. Následující období bylo obdobím rostoucích ideálů samostatného makedonského státu v Řecku a jeho následného dalšího rozvoje.

Během druhé světové války zabíraly státy mocností království Jugoslávie od roku 1941. V tomtéž roce bylo území Makedonie rozděleno mezi Bulharsko a Itálii vedenou Albánií.

V roce 1963 byla Lidová republika Makedonie přejmenována na Socialistickou republiku Makedonie. Označení „socialistická“ zmizelo z jejího názvu až v roce 1991, kdy se Makedonie odtrhla a vyhlásila svoji nezávislost na Jugoslávii (Rychlík, 2000).

4.1 Makedonská nezávislost

Po vystoupení Slovinska a Chorvatska na podzim roku 1991 z Jugoslávie následovalo kompletní rozložení Jugoslávie. Tehdejší prezident Makedonie vypsál referendum a budoucnosti svého státu a více než 90 % občanů se vyjádřilo pro vytvoření samostatného suverénního státu. Toto referendum se konalo 8. září 1991, od té doby je tento den v Makedonii státním svátkem zvaným jako „Den nezávislosti Makedonie“. Během měsíce listopadu byla přijata nová ústava Makedonie a dne 26.11.1991 byla vyhlášena samostatná republika Makedonie. Makedonie jako jediný stát z bývalých jugoslávských zemí vyhlásila nezávislost bez jakýchkoliv válek či konfliktů.

První makedonským prezidentem se stal Kiro Gligorov, jenž byl velice zkušeným politikem. Hlavním cílem jeho vládnutí bylo především rychlé navázání diplomatických styků s okolními státy a mezinárodními organizacemi. Rovněž se prosazoval velice zásadně o to, aby byla Makedonie ve světě jako nový a suverénní stát uznána (Papavizas, 2006).

Evropské společenství po rozpadu Jugoslávie vytvořilo tzv. Badinterovu komisi, která vytvářela podmínky pro uznávání nových států, které vznikly po rozpadu Jugoslávie. Mezi primární podmínky, které tato komise vytvořila bylo především dodržování lidských práv a respektování práv menšin obyvatelstva. Následně tato komise rozhodla, že Makedonie splňuje všechny náležitosti a splňuje tak všechny podmínky. I přes to, že tato komise neshledala žádná pochybení, tak nakonec Evropské společenství nezávislost Makedonie kvůli řeckým připomínkám k vlajce a názvu republiky Makedonie neuznalo. Přes veškeré řecké výhrady a nesouhlas nakonec spousta ostatních zemí nový makedonský stát uznalo. V lednu 1992 uznalo Makedonii Bulharsko, Bulharsko ovšem neuznává makedonský národ a jeho jazyk, a to především kvůli tomu, že Bulharsko popírá existenci menšin na jeho území. Během února potom Makedonii uznalo

následovně Turecko, Slovinsko, Chorvatsko, Srbsko a Bosna a Hercegovina. Během následujícího roku 1993, uznalo Makedonii prvně Rusko. Na konci roku 1993 posléze Makedonii uznalo šest států Evropského společenství a to: Německo, Francie, Itálie, Velká Británie, Dánsko, Nizozemsko. Během následujícího období uznala Makedonii také Austrálie a USA. V současnosti Makedonii pod jejím oficiálním názvem uznává zhruba 130 zemí na světě, některé země ji akceptují jako Makedonii, některé jako FYROM. Vstup Makedonie do OSN se uskutečnil 8. dubna 1993. Makedonie byla ovšem do OSN přijata pod názvem FYROM, jakožto 181. člen OSN. Poté, co se Makedonie stala členem OSN, se jí zároveň otevřeli dveře do dalších organizací jako například UNESCO či MMF (Euroactiv, 2013).

4.2 Řecký pohled na makedonskou nezávislost

Vznik Makedonie Řecko velmi naštvál, a to ne z pohledu vzniku tohoto státu jako takového ale čistě jen z důvodu kolize názvu a některých státních symbolů. Řecká strana v roce 1994 uvalila na obchod s Makedonií embargo a zakázalo pohyb zboží mezi Řeckem a Makedonií. Výjimku tvořili jen léky a potraviny, které byly nadále povoleny. Tento krok byl pro Makedonii velmi špatný, protože lodní přístav v Thessaloniki je velmi využívaný i makedonskými společnostmi pro uskutečňování obchodních styků se zbytkem Evropy a potažmo i světem. Navíc je tento přístav Makedonií využíván k dovozu ropy do země, což Řecko začalo také neoficiálně blokovat. Toto řecké embargo odsoudila tehdy i samotná Evropská unie.

Tehdejší vláda v čele s Konstantinem Mitsotakisem tvrdě odmítalo novou republiku uznat. Tato vláda zároveň požadovala po makedonské straně změnit název na „Republika Skopje“ nebo na „Vardarska republika“. Řecko rovněž nesouhlasilo s tehdejší používanou vlajkou, na které byla vyobrazené tzv. verginské slunce, které má 16 paprsků³. Na tento symbol je především severní část Řecka a tamních obyvatel velice hrdá a toto „přivlastnění“ považují za krádež řeckého historického a kulturního dědictví.

³ Verginské slunce se skládá z 16 paprsků, 4 hlavní paprsky označují základní elementy: zemi, vodu, vzduch a oheň. Zbylých 12 paprsků označuje 12 olympských bohů.

Verginské slunce je v Řecku znakem severní řecké provincie Makedonie a také oficiálním státním symbolem Řecka (Rychlík a Kouba, 2003).

Po konci vlády Mitsotakise nastoupila vláda Andrease Papandrea, která se ke konfliktu s Makedonií stavěla ještě více nekompromisně než vláda předchozí. Řecký premiér Papandrea a makedonský prezident Gligorov vedli společné velice dlouhá a vyčerpávající jednání pod dohledem OSN. Pravděpodobně i díky angažovanosti OSN došlo v září 1995 v New Yorku k dohodě o vyřešení alespoň části sporů díky tomu, že se Makedonie upsala ke změně své vlajky a tím pádem řecká strana uvolní blokády, které vůči Makedonii vytvořilo. Navíc se v rámci této dohody obě země dohodli na tom, že začnou společně budovat přátelštější sousedské vztahy. Tato dohoda tak byla základním kamenem pro tvorbu lepších vztahů mezi oběma zeměmi. V říjnu téhož roku makedonská vláda schválila novou podobu vlajky. Rozdíl mezi vlajkami ovšem není tak velký, jak by se dalo očekávat. Nicméně po úspěšné změně vlajek Řecko ukončilo svá ekonomická omezení vůči Makedonii. Úspěšné dokončení této dohody velice výstižně popsal tehdejší makedonský premiér Makedonie Ljupco Georgievski jako „malý zázrak“ (Tziampiris, 2012).

Obrázek 2 – Řecké slunce z verginy (symbol a znak řecké provincie Makedonie), Zdroj: [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vergina_Sun.svg)

Obrázek 3 - Makedonská vlajka používaná v letech 1992–1995 Zdroj: wikimedia.org

Obrázek 4 – Nová podoba makedonské vlajky po roce 1995 Zdroj: wikimedia.org

4.3 Řešení vzájemného sporu

Již přes dvě desetky let probíhá řešení sporu mezi Makedonií a Řeckem pod patronátem OSN ale tento spor ani OSN stále nedokázalo úplně a definitivně vyřešit tak, aby již byly obě strany definitivně spokojeny a neustále si nestěžovali a nevytvářeli tak zbytečně výbušné vzájemné bilaterální vztahy. V současné době jsou společná jednání spíše na bodu mrazu, místo toho, aby se obě země vzájemně snažili situaci vyřešit. Nicméně je nutné podotknout, že nejvyšší představitelé obou zúčastněných stran se v pravidelných intervalech setkávají společně s představiteli OSN. Zajímavý je na celé této skutečnosti jeden fakt, a to ten, že ačkoliv tato jednání nevedou vůbec k žádnému konstruktivnímu řešení, tak obě strany, jak makedonská, tak i řecká, nadále chtějí pokračovat v debatách pod hlavičkou OSN. Od doby přijetí rezoluce OSN č. 817 je v rámci OSN dovolenou

výhradně používat název FYROM. Občas se v rámci jednání OSN stane, že toto nařízení pro určité jedince přestává platit. Při Valném shromáždění v září 2007, předseda Srgjan Kerim oslovil prezidenta Crvenkovského prezidentem Makedonie a nikoliv FYROM.

Jak již bylo uvedeno, po podpisu dohody v New Yorku, můžeme říci, že se částečně vztahy mezi Řeckem a Makedonií zlepšily a tato dohoda vytvořila „základní kámen“ pro další vývoj vztahů. Nicméně každá mince má dvě strany, a tak i tato dohoda přinesla jeden negativní aspekt. Makedonie totiž zažalovala Řecko kvůli tomu, že blokovalo a v podstatě stále blokuje vstup Makedonie do Evropské unie a NATO za použití názvu FYROM (Roudometof, 2002).

ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část práce se zabývá současnými problémy mezi oběma zeměmi, důsledky sporu, vzájemnými vztahy mezi zeměmi a také tím, proč Makedonie nevstoupila doposud do Evropské unie.

5 Současný stav vztahů

V současné době Řecká strana respektuje FYROM jak ze strany bilaterálních vztahů, tak i jako suverénní nezávislý stát. Obě dvě země zcela respektují své současné hranice. Vzájemné vztahy mezi Řeckem a Makedonií jsou upravovány na základě vydaných rezolucí OSN s čísly 817 a 845. Díky těmto rezolucím, se oba státy zavázaly k předcházení a zabraňování možným nepřátelským přístupům a k potlačování násilí v rámci soukromých entit. Dále se obě země zavázaly k tomu, že nebudou používat symboly, které by mohli druhou zemi pohoršovat a pokud by tak učinily, musejí svoje kroky pořádně odůvodnit nebo podniknout takovou nápravu, aby druhá země nebyla již více rozhořčena. Velice paradoxní je, že dle těchto rezolucí, řecká strana nesmí, jakkoliv narušovat či blokovat vstup Makedonie pod názvem FYROM do žádných mezinárodních institucí jako je například Evropská unie či NATO, realita je ovšem zcela jiná.

Tyto rezoluce nejsou oběma stranami v reálné rovině zcela striktně dodržovány a obě zúčastněné strany pravidelně vznášejí výhrady k chování strany druhé. Makedonie má

výhrady k Řecku kvůli tomu, že Řecko odmítlo podepsat několik vzájemných ekonomických dohod ale také kvůli tomu, že Řecko blokuje vstup Makedonie do EU a NATO i pod názvem FYROM, který má být řeckou stranou akceptován, ale reálně se tak neděje. Na tato obvinění, které Makedonie proti Řecku vznáší, oponují řečtí představitelé tím, že makedonská strana nedodržuje současnou dohodu, která se týká sousedských vazeb, propagování státem kontrolovaných organizací a v neposlední řadě také užíváním znaků, které tvoří kulturní a historicky cenné dědictví Řecka. Díky těmto skutečnost tak řecká strana tvrdí, že necítí žádné důvody k tomu, aby danou smlouvu dodržovalo a bylo jí zavázáno (Misirkov, 2012).

Díky tomuto porušování prozatímní dohody ze strany Řecka, podala Makedonie žalobu u Mezinárodního soudního dvoru, který sídlí v Haagu. Tato žaloba byla podána v listopadu roku 2008, kvůli tomu, že Řecko zablokovalo makedonskou přihlášku o vstup do NATO v dubnu 2008 a to kvůli názvu. Řecko zároveň podmanilo toto zablokování tím, že žádalo o okamžité vyřešení sporu o název. Makedonská reakce byla taková, že požádala Mezinárodní soudní dvůr, aby nařídil řecké straně akceptovat všechny body, ke kterým se zavázalo v prozatímní dohodě. Makedonie dále také striktně trvala na tom, aby Řecko okamžitě přestalo bránit vstoupení Makedonie do nadnárodních organizací a NATO, kde je Řecko již dlouholetým členem. Mezinárodní soudní dvůr reagoval na žádost Makedonie tak, že určil termíny pro vyplnění oficiální žaloby pro makedonskou stranu a také určil termín řecké obhajoby. Poté, co řecká strana odevzdala dokumenty ke své obhajobě, došlo k setkání představitelů obou států u Mezinárodního soudního dvoru v Haagu, kde si Mezinárodní soudní dvůr poslechnul vyjádření obou zúčastněných stran. Výsledkem tohoto slyšení byla jen skutečnost, že makedonská strana vyjádřila svoji odpověď k řecké obhajobě do několika měsíců po setkání, poté zase dostala řecká strana několik měsíců na to, aby zareagovala a vznesla nějaké finální stanovisko. Ve finále se opět nic nevyřešilo a obě strany se zase pouze slovně pošťuchovali (Misirkov, 2012)

5.1 Navrhovaná řešení sporu ze strany OSN

Člověk, který nejvíce vedl a řešil spor pod hlavičkou OSN mezi Makedonií a Řeckem byl Matthew Nimetz, který v roce 1999 zvolený jako osobní vyslanec generálního tajemníka

OSN pro jednání mezi řeckou a makedonskou stranou. Nimetz během své práce v OSN vymyslel několik nových názvu, které by Makedonie mohla užívat a nahradit tak název FYROM. Bohužel ovšem ani jeden z jeho návrhů nebyl do dnešního dne přijat. Nimetz navrhl, že by Makedonie mohla používat dvojí značení. Tedy, pro své interní potřeby, by Makedonie používala název „Republika Makedonie“ a druhý název pro mezinárodní účely během styků s ostatními státy, během jednání, pro styk s mezinárodními organizacemi a také by tento druhý název byl použit jako oficiální název v NATO.

Nimetz navrhoval následující názvy:

- Republika Makedonie – Skopje
- Horní Makedonie
- Severní Makedonie
- Republika severní Makedonie
- Vardarská republika Makedonie

Název Republika severní Makedonie, odprezentoval Nimetz představitelům řecké i makedonské strany v červenci 2009. Řecká strana, konkrétně řecký zástupce, který zastupoval v té době řeckou stranu v makedonském sporu, Adamantios Vassilakis, uvedl, že řecká strana souhlasí s tímto názvem a je s ním všestranně spokojená. Celá tato věc měla ovšem jeden malý háček. Nimetz již nevyřešil skutečnost, ve kterých přesných situacích a se kterými institucemi či státy by Makedonie používala jim navrhovaný název. Nimetz posléze zkusil oběma stranám navrhnout to, že nový název Republika severní Makedonie by se používal pouze v případech a organizacích, jejich členy by byly oba dva státy. Takže pokud by v nějaké mezinárodní organizaci byly členy oba dva tyto státy, Makedonie by používala název Republika severní Makedonie. Pokud by se jednalo o nějakou organizaci, jejímž členem by byla pouze Makedonie, stále by byl používán název Makedonie. S tímto návrhem souhlasila makedonská strana, řecká však nikoliv. Řecká strana je ochotna akceptovat skutečnost, že Makedonie bude používat název Makedonie pouze pro své účely v rámci státu. Řecko požaduje, aby bylo pro všechny mezinárodní styky Makedonie se světem užíváno názvu alternativního, a to včetně bilaterálních vztahů Makedonie s jinými státy, a to i s těmi, které již dávno Makedonii a její název mezinárodně uznaly. Takové požadavky řecké strany ovšem Makedonie striktně odmítá,

nevidí důvod a nutnost používat alternativní název v i případech vlastních bilaterálních vztahů se zeměmi, které její název akceptují (Macedonian Information Agency, 2008).

V březnu roku 2010 došlo v Bruselu ke schůzce premiérů obou zemí. V rámci této schůzky bez nějakého překvapení nedošlo k posílení či spřátelení vzájemných vztahů mezi oběma zeměmi ale jen ke stále se opakujícímu ujištění a tvrzení, že obě země se snaží nalézt nějaké společné řešení a že obě země jsou ochotny daný spor již konečně a definitivně vyřešit v co možná nejbližší době. Tehdejší řecký ministr zahraničí se nechal slyšet, že název „Republika Severní Makedonie“ by byl pro řeckou stranu akceptovatelný ale na toto vyjádření již makedonská strana jakkoliv nereagovala, což by se dalo považovat na nezáměr daný problém jakkoliv řešit (Macedonian Information Agency, 2008).

5.2 Řecký postoj ke sporu

Podle tvrzení a stanovisek řecké strany není spor pouze o názvu a symbolech, které Makedonie používá neoprávněně ale také o skutečnost, že dle řecké strany Makedonie upravuje a mění naprosto jasná a ověřená historická fakta ve svůj prospěch a mění tak dějiny k lepšímu pro své potřeby. Řecko, a i řecký lid striktně sdílí stejný názor, že slovo Makedonie je řeckého původu a má absolutní spojitost a řeckou historií především z důvodu, že tímto názvem byl v historii označený stát a jeho obyvatelé. Podle řecké strany tento název má své kořeny už v antice a je tak plně spjatý pouze s Řeckem. Podle Řecka tento název nemá absolutně žádnou spojitost s lidmi ani současným územím státu FYROM, jehož majoritními obyvateli jsou Slované, kteří se na jihu balkánského poloostrova objevili až o mnoho později. V současnosti a z geografického hlediska náleží území Makedonie v 55 % právě Řecku, FYROM má pouze 35 % a zbytek je rozložený mezi zbytek ostatních balkánských států v dané oblasti.

Řekové rovněž tvrdí, že Makedonci jsou uměle vytvořeným národem, který vznikl během éry Jugoslávie za diktátora Tita po válce, konkrétně po druhé světové. Tito uměle vytvořil autonomní socialistickou republiku Makedonie na území kolem řeky Vardar. Toto území bylo do tamní doby součástí Srbska, potažmo tehdejší Jugoslávie. Tito dále velmi výrazně

podporoval osamostatnění makedonské socialistické republiky kvůli tomu, že chtěl získat přístup k Egejskému moři tím, že doufal že by se mohla Makedonie sjednotit, tedy včetně řecké části. Tento přístup je podle řecké strany i dnes stále podporován makedonskými vládními činiteli, kteří neustále tvrdí, že obyvatelé Makedonie jsou potomky dávných antických Makedonců (Vasilev, 2000).

Jednání mezi oběma státy probíhají již mnoho let, a i když byly pokusy o zavedení určitých přechodných dohod, jako například v roce 1995, tak dle řeckého vyjádření tyto dohody či vyjednávání stejně k ničemu důležitému či průlomovému zatím nevedla. Podle řecké strany se jedná čistě o chybu na straně FYROM, který podle řeckého názoru neustále nedodrží své závazky, domluvy a chová se provokativně tím, že neustále odmítá a v podstatě do dnešního dne stále ještě nebyl schopen změnit svůj ústavní název. Je pravdou, že FYROM se chová velice provokativně, co se některých věcí týká. Například mezinárodní letiště ve Skopje je pojmenované po Alexandrovi Velikém (Skopje Alexander the Great Airport) nebo například i dálnice E-75/M1 (Panevropský koridor X), která rovněž v Makedonii nese jméno Alexandra Velikého (Motorway Alexander of Macedon).

Do konce roku 2006, řeční zástupci striktně a za každou cenu chtěli docílit toho, že bylo naprosto nepřijatelné akceptovat žádnou variantu nového názvu Makedonie s tím, že bude obsahovat slovo Makedonie v jakékoliv souvislosti. Ovšem v roce 2007 se v Řecku změnila vláda a premiérem se stal Konstantinos Karamanlis (ND). Jeho vláda už byla schopna akceptovat název, který navrhl Nimetz, a to Republika Makedonie – Skopje. Jelikož je ale toto téma v Řecku velice citlivé, a to obzvláště v severní řecké provincii Makedonie, kde si člověk opravdu musí dávat pozor na to, aby se při komunikaci s někým nepřekřekl a nevystavil se tak trapné a naprosto zbytečné situaci kvůli tomuto konfliktu o název, si řecká vláda v čele s panem Karamanlisem vysloužila obrovskou kritiku a odpor ze strany svého lidu. Tento odpor a kritika nakonec vyústila v to, že v následujících volbách v roce 2009, již Karamanlis nebyl znovu zvolený. Volby vyhrála strana PASOK v čele s Yorgem Papandreou. Straně ND Karamanlise nepomohla ani skutečnost, že

Karamanlis, coby premiér v roce 2008 vetoval vstup Makedonie do NATO (Roudometof, 1996).

Nová vláda, jejímž premiér se stal Yorgos Papandrea, hned po svém nastoupení k moci začala nová jednání s FYROM a velice aktivně se snažila spory nějak dořešit. Papandreas absolvoval několik schůzek a jednání s tehdejší makedonským premiérem Nikolou Gruevskim. Jejich jednání nevedla k žádnému reálnému posunu či zlepšení vzájemných vztahů ale měla především symbolickou váhu, která v podstatě ukazuje alespoň ochotu obou zemí spolu jednat a do budoucna případně spor vyřešit. Kromě setkávání premiérů obou těchto zemí pravidelně probíhali i setkávání ostatních vládních činitelů na stejné úrovni, například prezidenti obou zemí či ministři zahraničních věcí. Vzájemná komunikace je tedy na docela časté a vysoké úrovni, která ovšem zatím bohužel nevedla k žádnému reálnému výsledku.

Vláda Papandrea rovněž podporovala, tedy, alespoň to tvrdila, že by se země západního Balkánu měli dostat do Evropské unie do roku 2014, což již dnes víme, že se podařilo začlenit v roce 2013 jen Chorvatsku. Řecko vytvořilo tzv. Agendu 2014, byl to plán, podle kterého Řecko tvrdilo, že jejich cílem je podpořit vstup Makedonie včetně ostatních zemích západního Balkánu do Evropské unie a NATO co nejdříve, aby byla zachována bezpečnost a stabilita celého regionu. Řecko již po několikáté tvrdí, že podporuje přijetí Makedonie do EU pod jedinou podmínkou již konečného vyřešení sporu o název (Marolov, 2013).

5.3 Makedonský postoj ke sporu

Všechny řecké vlády plně trvají na tom, aby Makedonie svůj název změnila ve všech ohledech, tedy pro všechny své bilaterální styky, a to i v případě kontaktu s mezinárodními organizacemi. Makedonská vláda ale trvá na jiném návrhu a to takovém, že je připravena změnit svůj název pouze pro účely bilaterálních styků s Řeckem a mezinárodní organizace, jejímž členem je i Řecko.

Tehdejší vláda, která vládla v koalici s albánskou stranou, protože v Makedonii se již celou řadu let bouří početná albánská menšina, která v Albánii žije a chce mít také nějaký politický vliv na dění. Albánská strana DUI ze začátku podporovala pozici Makedonie a taktéž odmítala změnu názvu ve všech ohledech, jako požadovalo Řecko. Ovšem poté, co Řecko zablokovalo, tedy vetovalo vstup Makedonie do NATO, začala i albánská strana tlačit na to, aby byl spor co nejrychleji vyřešen a Makedonie mohla vstoupit do NATO a posléze i do Evropské unie. Paradoxní je, že albánská menšina tlačí makedonskou vládu, aby co nejdříve a nejrychleji vyřešila spor s Řeckem, ani tento nátlak ovšem zatím nevedl k žádnému finálnímu řešení (Tziampiris, 2012).

Prezident Makedonie Gjorge Ivanov, který je prezidentem i dnes, je přesvědčený, že by měl být spor řešen pod patronátem OSN. V roce 2009 dokonce pozval tehdejšího řeckého prezidenta Karolose Papouliase na návštěvu Skopje. Prezident Papoulias ovšem návštěvu Skopje odmítl s tím, že je Skopje určitě krásné město ale navštíví ho až poté, co se Řecko s Makedonií konečně domluví na nějakém konečném řešení tohoto sporu.

Makedonie nemá spory pouze s Řeckem. V rámci balkánského regionu má problém i se svým dalším sousedem, a to Bulharskem. Bulharská strana vůbec neuznává makedonský národ a ani jejich jazyk. Makedonie má problémy i se Srbskem. Srbská ortodoxní církev totiž neuznává makedonskou ortodoxní církev. Makedonie má problém i s Albánií a Kosovem, a to především kvůli již zmiňované albánské menšině, která se nachází na území Makedonie v počtu téměř 25 % z celkové populace Makedonie.

Makedonská vláda, vzhledem k tomu, že ji řecká vláda úspěšně blokuje vstup do NATO a Evropské unie včetně několika dalších organizací, zatím stále nehodlá ustoupit a ani případně své požadavky lehce upravit nebo zmírnit (Gazda, 2013).

5.4 Albánská menšina v Makedonii a její vliv na spor

V makedonských volbách pravidelně vítězí extrémní pravicová strana, která má stálou a velice silnou tradiční podporu ze strany hrdých Makedonců, kteří mají tvrdý a nekompromisní postoj k celému řecké-makedonskému sporu o název. Albánská menšina v Makedonii v posledních letech už nemá tak silný problém s tím, označovat se za

Makedonce. Tato albánská menšina ovšem stále pevně trvá na svém rčení, že mají historické právo účastnit se všech jednání ohledně názvu země. Reálně by tedy mohla nastat taková situace, že pokud by se Řecko s Makedonií domluvilo na finálním vyřešení svého sporu bez názoru a vyjádření albánské menšiny, mohlo by tak dojít k fatálnímu selhání bezpečnosti v Makedonii a k obrovským nepokojům právě ze strany albánské menšiny, která umí být velice výbušná a dát svůj názor velice zřetelně najevo (Freyburg, 2008).

Již od roku 2009 začala velmi silící tendence ze strany albánských politiků účastnit se všech jednání s Řeckem, která měla za svůj cíl vyřešit spor o název. Takto náhlý a zvýšený vliv a zájem ze strany albánské menšiny byl především z důvodu, že se chtěla albánská menšina dostat do Evropské unie a NATO, protože to považují pro takovou malou zemi za velice důležitý krok a vadí jim skutečnost, že Makedonie zahodila svoji šanci stát se členem NATO kvůli trvání na svém názvu. Tehdejší předseda albánské strany DUI, Ali Ahmeti, prohlašoval, že by důležitá menšina v rámci Makedonie neměla být z takto důležitých debat jakkoliv vyňata a že je to velice neprofesionální a neakceptovatelný krok makedonské vládnoucí strany, protože s takovým přístupem se vstup do NATO jen těžko povede. Vláda premiéra Gruevskiho ovšem takové spekulace okamžitě a s absolutním přehledem vyvrátila. Ali Ahmeti, rozdával spoustu rozhovorů pro řecká média. Pro řecké noviny v jednom z rozhovorů uvedl, že nový název Makedonie by měl být diskutován i s albánskou menšinou, a i ta by ho měla akceptovat a být pro ni zcela akceptovatelný. Uvedl příklad, že jeden z navrhovaných názvů – Republic of Macedonia (Skopje), není pro albánskou menšinu přípustný, protože Skopje se v albánském jazyce nazývá „Shkup“ a nelze jej tedy užívat. Ahmeti rovněž pronesl, že snesitelnější název pro albánskou menšinu by bylo použití názvů Upper Macedonia nebo Northern Macedonia. Lídr jiné albánské strany DPA, Meduh Thaci, ovšem uvedl, že albánská menšina nikdy nepřijme jakýkoliv nový název, který bude vycházet pouze z předpokladu, že Makedonii obývají pouze Makedonci a nezohlední také početnou menšinu albánců.

Albáňští politici v Makedonii se vesměs všichni shodli na to, že prioritou albáňské menšiny a všech albáňských politických stran je především pomoci ve vstupu Makedonie do NATO, a i Evropské unie. Zároveň se shodli na tom, že pokud jednání s Řeckem zůstanou na současné úrovni, tedy úrovni bez jakéhokoliv řešení, mohla by také albáňské menšině dojít trpělivost. Albáňská menšina se totiž cítila v podstatě stále cítí našťvaně kvůli tomu, že by nemusela vstoupit do EU a NATO kvůli (pro albáňskou stranu) tak malichernému sporu o název s Řeckem. Někteří albáňští politici se dostali dokonce k výhrůžkám, že jejich menšina vstoupí do EU a NATO bez Makedonců a jsou připraveni dokonce odstoupit z vládnoucí koalice v zemi. Celou situaci posléze uklidňoval tehdejší makedonský premiér Gruevski, který médiím potvrdil, že se vztahy mezi jeho vládnoucí stranou a albáňskou koalicí zhoršily, ale snažil se celou situaci uklidnit tvrzením, že jejich koaliční vazby jsou stále pevné a jen tak se nezhroutí (Belloni, 2009).

Podle vyjádření všech albáňských politických stran a politiků, nám je jasné, že jejich prioritním cílem je tedy vstup Makedonie do NATO a Evropské unie, čemu ale musí předcházet finální vyřešení dlouholetého sporu. Najít ovšem nějaká řešení je stále relativně složité a brání mu především poantičťování⁴ v rámci Makedonie ze strany makedonské vlády. Tento problém rovněž vytváří problém v samotné Makedonii, kde vznikají mezietnické problémy. Většina albáňských politiků ovšem ostře kritizovalo politiku poantičťování, která podle nich znevýhodňuje a diskriminuje ostatní pospolitosti. Albáňským lídrům především vadí následující fakty, vadí jim především ta skutečnost, že Makedonie naprosto opomíjí jejich národnost a co je největším problémem, snižuje hodnotu či společenský status Albánců jako takových ve společnosti, který měli dříve. Albáňské politické strany mají společný a pevný názor, že je jejich společným cílem je dostat se do Evropské unie jakýmkoliv způsobem, ať s Makedonií a její společné účasti či bez ní a bez podpory etnických Makedonců. Kritika k řešení sporu o název nevycházela ovšem jen z úst albáňské menšiny ale také od opoziční politické strany SDSM. Sociálně demokratický svaz Makedonie totiž zastává mnohem více vlídnější postoj k řešení řecko-makedonského sporu, kvůli tomu má zcela logicky o hodně menší podporu voličů a jejich

⁴ Poantičťování je termín politologů, který označuje návrat k antické verzi Makedonie, které má posílit národ a stmelit ho.

počet se stále snižuje. Z tohoto pohledu můžeme vidět, jak situaci tedy vidí a nahlíží na ní makedonský lid, který je na název Makedonie stejně vysazen jako lid řecký (Balkan Insight, 2010).

V roce 2010 proběhl velice zajímavý průzkum, který mapoval situaci a názor občanů Makedonie na vstup do NATO a Evropské unie v souvislosti s řeckým sporem o název. Tento průzkum odhalil docela zajímavou skutečnost. Přes 82 % etnických Makedonců považuje jméno své země za daleko důležitější, nežli vstup své země do Evropské unie nebo NATO. V rámci albánské menšiny v Albánii, stejná názor zastává pouze 18 % etnických Albánců, zbytek Albánců považuje vstup do Evropské unie a NATO za velice důležitý (Balkan Insight, 2010).

O dva roky dříve, v roce 2008, proběhl průzkum, který provedl makedonský institut CRPM – Center for research and policy making, tento průzkum zjistil že přes 83 % z celkového počtu všech respondentů vyjádřilo svůj nesouhlas se změnou názvu i když je to jedna z podmínek pro vstup Makedonie do NATO. I v tomto průzkumu se ukázalo, že celkově přes 95 % Makedonců je proti tomu, aby Makedonie Řecku vytvářela jakýkoliv ústupek ohledně názvu, ale albánská menšina byla spíše opět pro to, aby se Makedonie s Řeckem domluvila. V procentuálním vyjádření bylo proti téměř 48 % albánců v Makedonii. Celou situaci ohledně toho, proč chce albánská menšina v Makedonii tolik do Evropské unie, shrnul jeden albánský politik, který uvedl, že albánská menšina se cítí nespokojena ohledně skutečnosti, že Makedonii trvá integrace do uskupení Evropské unie tak dlouho, protože Albánci v Makedonii mají pocit, že poté, co Makedonie vstoupí do Evropské unie, se jim otevřou nové pracovní možnosti v rámci Evropské unie bez zbytečných byrokratických překážek ale také tvrdí, že se jim zlepší postavení a rovnoprávnost mezi samotnými občany Makedonie.

Některé zdroje uvádí, že by členství Makedonie v NATO a Evropské unii mohlo pomoci sjednocení a lepšímu soužití albánské menšiny a samotných Makedonců v Makedonii. Existuje ovšem i riziko a nebezpečí, že by to celou situaci mohlo spíše vyhrotit nebo zhoršit. Jako příklady můžeme uvést přestřelky na severu Makedonie, u města

Kumanovo, která se odehrála v květnu 2015, kdy došlo k přestřelce mezi makedonskou bezpečnostní složkou a albánskými ozbrojenými agresory. Výsledkem této přestřelky bylo 22 mrtvých. Na konci vyšlo na povrch, že albánští radikálové byly bývalý členové UÇK, jenž mají za cíl zhoršovat stabilitu v zemi. Existují ovšem i názory, že tato přestřelka měla pouze zastírat tehdy probíhající politické problémy. Den po tomto ozbrojeném problému jsem danou oblastí projížděl z Řecka směrem zpátky do České republiky. Situace byla na místě opravdu velice nepříjemná, na každém kroku byla spousta policistů a členové armády se samopaly, nehledě na velice nepříjemné a kompletní prohlídky na hraničním přechodu se Srbskem (Balkan Insight 2015).

Během března roku 2016 došlo k dalšímu konfliktu mezi albánskou menšinou a Makedonci. Tento spor vznikl kvůli stavbě ortodoxního kříže (symbolu) ve Skopji. Albánská menšina tuto stavbu chápala jako provokaci proti sobě a byl nutný i zásah policejních sil při protestech. Proti této výstavbě byla dokonce i albánská politická strana DUI. Podle předsedy DUI, Ahmetiho, by takové protesty mohli ohrozit již tak špatné vztahy mezi menšinou a většinou v Makedonii. Ze strany Makedonců panují oprávněné obavy, že by albánská menšina mohla své násilí a podmínky neustále zvyšovat a tím pádem ohrožovat čím dál více bezpečnost uvnitř státu a postupně ho tak může zničit. Albánci ovšem tvrdí, že ani oni sami si nepřejí konflikt ale stát se plnohodnotnými členy Evropské unie a NATO, což by klidně vyměnili za připojení ke Kosovu (Rosůlek, 2015).

6 Bilaterální vztahy mezi Makedonií a Řeckem

Řecko a Makedonie spolu vede relativně oběma stranami vážný spor, ale také spolu dokáží obě strany docela úspěšně spolupracovat hned v několika odvětvích, jako například v ekonomické sféře, politické sféře, vojenství či v budování infrastruktury. Mezi řeckou a makedonskou stranou bylo podepsáno mnoho smluv a dohod ale velké množství z nich ještě nezačalo platit kvůli nevyřešenému problému.

6.1 Politické vztahy mezi zeměmi

Vazby na diplomatické úrovni mezi Řeckem a Makedonií byly ze začátku navázány pouze na základě úřadů, které spolu komunikovali. Ze začátku neexistovali v těchto

zemích vzájemná velvyslanectví. Spolupráce a komunikace se začala zvyšovat až od roku 1995, kdy vstoupila mezi oběma zeměmi v platnost tzv. prozatímní dohoda. Prozatímní dohoda umožnila Makedonii navázat vztahy nejen s Řeckem ale také s dalšími zeměmi tehdejšího Evropského společenství. V prvních letech byla spolupráce založena spíše na vytvoření jednotlivých úrovní, které směřovali k vytvoření stabilní bilaterální spolupráce. V roce 1996 se otevřely první úřady ve Skopje a Athénách. Tehdejší nejvyšší političtí činitelé obou zemí ovšem nedokázali a nevytvořili podmínky k tomu, aby spor o název vyřešili. Bylo to také z důvodu určitého strachu obou stran, protože toto téma je velice citlivé především pro obyvatele obou států, kteří na něj reagují velmi jižanským způsobem. Do tématu se ovšem zapojují i obyvatelé obou zemí, kteří emigrovali do zahraničí a toto téma tedy vyvolává velkou diskuzi i za hranicemi obou států. Politici a vládnoucí hlavy obou států si tedy musí dávat velký pozor na to, jak v dané problematice budou reagovat a postupovat, protože jakékoliv neuvážené či unáhlené kroky by mohly znamenat obrovskou ztrátu voličské podpory. Ačkoliv má Řecko s názvem svého souseda relativně velký problém, dokázala projevit i svoji dobrou stránku a schopnost pomáhat svému sousedovi v případě nouze a projevilo tak zájem na udržení stability v Makedonii. Řecká vláda se postavila za makedonskou vládu v roce 1999, kdy probíhala kosovská krize. Dalším příkladem může být rok 2001, kdy probíhaly konflikty mezi albánskou menšinou a vládou Makedonie. Tehdy řecká strana darovala Makedonii značnou ekonomickou a humanitární výpomoc a tvrdě odsoudila jakýkoliv teror, násilí a extrémismus na území svého souseda.

V roce 2001 byl tlak ze strany makedonské vlády na zrychleném uznání názvu Makedonie velký, protože se Makedonie bála o svoji makedonskou integritu. Řecko ovšem nechtělo v této době o názvu jakkoliv debatovat. Chtělo ponechat jednání na období, kdy bude více klidu, protože se jednalo o dobu těsně po konfliktech mezi albánskou menšinou a makedonskou vládou (Marolov, 2013).

Po tomto konfliktu s albánskou menšinou byla podepsána takzvaná Ohridská rámcová dohoda, která byla podepsána v srpnu 2001 ve městě Ohrid na jihozápadě Makedonii u stejnojmenného jezera. Tato dohoda upravuje makedonskou ústavu tak, že zajišťuje a

povoluje používání makedonského i albánského jazyka v parlamentu, soudnictví a při vydávání cestovních dokladů, které jsou v obou jazykových variantách. Dále tato dohoda zajistila stejnoměrné zastoupení menšiny ve státní správě ale i v ozbrojených složkách státu. Po podpisu ohridské dohody se celkově situace v Makedonii uklidnila a do povědomí se tak dostala albánská strana DUI.

Situace se znovu vyostřila poté, co řecká strana vetovala vstup Makedonie do NATO a poté i do Evropské unie. Makedonie podala žalobu na řeckou stranu k Mezinárodnímu soudnímu dvoru, avšak jak již bylo popsáno v průběhu této práce, nic se tím de facto nevyřešilo. Mezinárodní soudní dvůr se tak stal dalším orgánem, který byl do této problematiky vtáhnut. Evropská unie ani NATO však o daný spor v té době nejevily zájem, a tak řešení bylo jen a pouze na Makedonii, OSN a Řecku. Během následujících let se v obou zemích změnila vládnoucí strany ale k žádnému kompromisu či domluvě zatím stále nedošlo i přes zvýšenou četnost jednání obou stran (Risteska, 2012).

6.2 Ekonomické vztahy mezi zeměmi

Poté, co obě země podepsaly prozatímní dohodu v roce 1995, zrušilo Řecko ekonomické embargo pro makedonskou stranu, což bylo začátkem ekonomicko-obchodní spolupráce mezi oběma zeměmi. Řecko, které má docela velkou tradiční textilní výrobu přesunulo některou svoji výrobu do Makedonie, kde využívá tamní levnější pracovní sílu, než je v Řecku, jako příklad firmy, která takhle část výroby přesunula, můžeme uvést řeckou textilní firmu Staff Jeans & Co., která vyrábí až 50 % své roční produkce oblečení právě v Makedonii. Řecko ovšem v Makedonii investovalo i v jiných oblastech, a to například v telekomunikacích, bankovníctví, petrochemickém průmyslu, mlékárenství, stavebnictví a tabáku. Jako příklady můžeme uvést následující firmy:

- Alpha Bank Skopje – patří do řecké bankovní skupiny Alpha Bank
- Rafinérie OKTA – patří do řeckého petrochemického gigantu Hellenic Petroleum, do rafinérie vede z přístavu v Soluni ropovod
- Stopanska Banka – patří Řecké národní bance
- Delta S.A. – řecký mlékárenský gigant

- Titan Cement – největší řecká společnost produkující cement
- Kapniki Michailidis S.A. – řecká tabáková firma

Řecko je třetím největším makedonským obchodním partnerem po Německu a Srbsku. Celkový objem obchodu mezi Řeckem a Makedonií roste. Řecko rovněž patří mezi největší investory v Makedonii. Mezi další obrovské investory patří Německo, Maďarsko, Slovinsko a Rakousko. Největším řeckým investorem v Makedonii je společnost Hellenic Petroleum a to především kvůli dané rafinérii OKTA a její obrovské produkci, druhým největším je Řecká národní banka (Hellenic National Bank), která koupila v roce 1999 již zmiňovanou Stopanskou Banku, která byla největší makedonskou bankou v zemi. I přes velkou obchodní provázanost, především tedy řeckých firem v Makedonii, stále obě strany ovlivňuje inkriminovaný spor o název, který brání podepsání několika dalších obchodních dohod, které by spolupráci ještě více usnadnili, a dokonce i prohloubili. Makedonská strana stále ovšem Řecko obviňuje z toho, že nepodepisováním vzájemných dohod porušuje jeden ze článků prozatímní dohody (Ministry of Foreign Affairs Hellas, Bussiness-info.cz, 2013).

6.3 Zbylé okruhy spolupráce mezi zeměmi

Ekonomické vztahy mezi oběma zeměmi jsou asi nejvíce významné. Kromě těch ekonomických ovšem tyto země spolupracují i v jiných okruzích, jako například vojenství, školství, dopravě, soudnictví či vzájemném rozvoji apod.

V případě soudnictví a spolupráce policie, spolu oba státy podepsaly dohodu v roce 1998 o hraniční vzájemné spolupráci. Hned po této dohodě, přišla ještě v tom stejném roce, k podpisu další dohoda o vzájemné policejní spolupráci. Obě země si mezi sebou vyměňují v rámci společných informačních systémů důležité informace a společně se snaží zabránit nelegální migraci, která obě krajiny postihuje především ve smyslu, že jsou používány jako tranzitní země směrem dále do Evropy. Dále spolupracují na odkrývání organizovaných skupin, které pašují drogy a vzájemně si vydávají vězně. Řecko rovněž makedonské straně poskytuje pomoc především v implementaci technických a informačních systémů.

Obě země rovněž spolupracují v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury, a to především kvůli tomu, že přes Makedonii vede důležitá tranzitní dálniční cesta, která Řecko spojuje s Evropou s označením E-75 / M1, která je součástí panevropského koridoru X, který spojuje významná následující evropská města na trase: Bratislava > Győr > Budapešť > Kecskemét > Szeged > Subotica > Novi Sad > Bělehrad > Niš > Leskovač > Vranje > Kumanovo > Skopje > Veles > Gevgelija > Thessaloniki > Larissa > Lamia > Athény. V rámci smluv byl postup následující. V roce 1995 spolu země podepsaly dokument o dopravě a komunikacích, které jsou velmi významné. V roce 1999 byla uzavřena další dohoda o letecké dopravě a v roce 2001 dohoda o spolupráci na rozvoji právě významného koridoru X (Businessinfo.cz, 2017).

Militární spolupráce začala v roce 1999, kdy oba státy podepsaly dohodu o vojenské spolupráci. Obě strany společně pořádají různá vojenská cvičení a vojáci z Makedonie mohou díky vzájemným dohodám studovat na řeckých vojenských školách, akademiích a univerzitách. Ministerstvo obrany rovněž financuje a velkou mírou se zasazuje o rekonstrukci škol a náboženských budov v Makedonii. Jelikož je řecká armáda k evropským poměrům poměrně obrovská, poskytovalo a poskytuje různé humanitární pomoci v Makedonii, Albánii, Bosně atd. Řecko také poskytovalo své vojenské jednotky pro různé mise v rámci NATO v Makedonii (EPC, 2013).

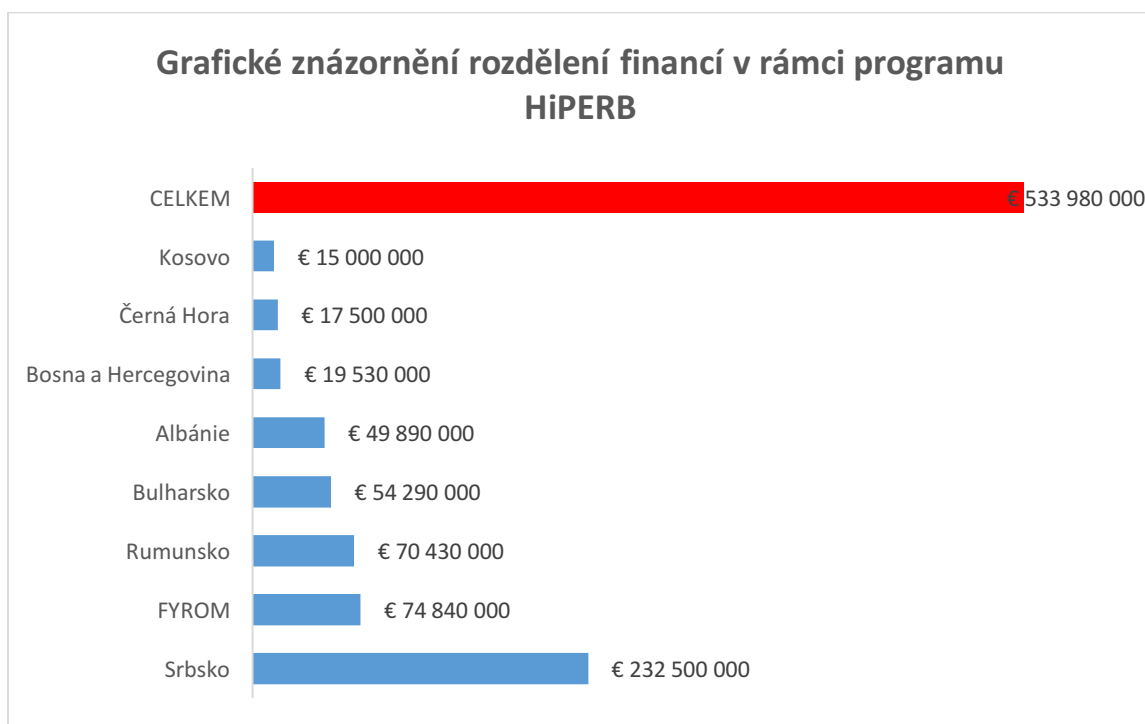
V roce 2002 Řecké ministerstvo financí vymyslelo takzvaný HiPERB – Hellenic Plan for the Economic Reconstruction of the Balkans. Tento program měl trvat od roku 2002 do roku 2011, a znamenal řecký plán pro ekonomickou rekonstrukci Balkánu, kdy Řecko poskytlo peníze balkánským zemím pro rozvoj infrastruktury, podporu investic, modernizaci státní správy, rozvoj vzdělání, rozvoj rovnost, celkové zlepšení podmínek v těchto zemích a také kvůli zlepšení celkové bezpečnostní situaci na balkánském poloostrově. Tento program měl začít v roce 2002 ale kvůli sporu o název nebyl řeckým parlamentem schválen. Schválit se ho povedlo až v roce 2004 a fungoval do roku 2011 (MFA GR, 2011).

Tabulka 1 – Rozdělení finančních zdrojů z programu HiPERB

Albánie	€ 49 890 000
Bosna a Hercegovina	€ 19 530 000
Bulharsko	€ 54 290 000
Černá Hora	€ 17 500 000
FYROM	€ 74 840 000
Rumunsko	€ 70 430 000
Srbsko	€ 232 500 000
Kosovo	€ 15 000 000
CELKEM	€ 533 980 000

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat řeckého ministerstva financí

Graf 1 – Grafické vyobrazení rozdělení financí v programu HiPERB

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat řeckého ministerstva financí

V rámci kultury a vzdělávání spolu obě země spolupracují na základě nevládních a neziskových organizací, protože oficiálně v této oblasti kvůli sporu o název ještě nebyla podepsána žádná dohoda, a tak oficiálně nemůže být spolupráce v této oblasti naplňována. Mezi zeměmi ovšem probíhá spolupráce v rámci tzv. South-East European Cooperation Process (SEECP) – Pakt stability pro jihovýchodní Evropu a proces spolupráce v jihovýchodní Evropě, který se stará o ochranu památek (MFA GR, 2011).

6.4 Komplikace, které spor o název způsobuje vztahům mezi zeměmi

Tento spor zcela jasně a průkazně stěžuje vzájemné vztahy mezi oběma zeměmi, již přes 20 let. 20 let je opravdu dlouhá doba, a tak i tyto vztahy prošli mnohými obdobími. Některé období byly lepší, některé horší a docházelo během nich k postupnému sbližování obou zemí, které vystřídalo vždy období většího napětí, tyto období se neustále střídají a vyvíjejí. Do roku 1995, když ještě obě země neměli podepsanou vzájemnou prozatímní dohodu, byly vztahy asi na nejhorší možné úrovni. Poté, co se podepsala dohoda, tak se vztahy o mnoho zlepšily ale i tak se u nich pravidelně střídá ono zmiňované lepší a horší období. Do dnešního dne, ovšem nebyl spor jakkoliv vyřešen a pravděpodobně i v nejbližší době nebude, a tak je možné, že bude název stěžovat vztahy mezi oběma zeměmi i v následující nejbližší budoucnosti. Řecko i Makedonie společně spolupracuje v mnohých oblastech, a především Řecká strana hodně v Makedonii investuje do různých ekonomických oblastí. Tento spor ovšem řecké straně stěžuje některé ekonomické aktivity, které by rádo provozovalo v Makedonii, ale nemůže, protože k nim nemá potřebné dohody, které nejsou dojednány a podepsány právě kvůli tomuto sporu, na čemž tedy ve finále trátí obě strany, pro které by vzájemná spolupráce byla oboustranně velice výhodná, jak nám dokazují současné jiné oblasti, ve kterých spolupracují. I když Řecko ze svých financí mimo jiné rozvíjí celkovou situaci v Makedonii a představitelé obou zemí se stále setkávají, nebyla ani jedna ze stran schopna ustoupit ze svých požadavků a vymyslet nějaké konstruktivní řešení (Kondonis, 2011)

Politici obou zemí neustále opakují, že je jejich prioritou spor co nejrychleji a cestou nejmenšího odporu vyřešit, realita je ovšem taková, že se to nikomu ještě nepovedlo a

každé další takové vyjádření spíše způsobuje úsměv na tváři většiny lidí, kteří v nějaké finální řešení pomalu přestávají věřit. Vyjádření politiků tedy má jakýsi význam v rámci mezinárodních organizací a určitou symboliku ale reálné uskutečnění je velice složité. Jediným současným aktuálním důvodem, proč se Makedonie ještě nestala členem NATO a potažmo i Evropské unie, je jen a pouze bilaterální spor o název s Řeckem, které vstup blokuje. Makedonská strana neustále tvrdí, že chce spor ukončit a vyřešit ale skutečnost je taková, že Řecko spíše provokují, příkladem může být přejmenování letiště ve Skopje.

Vzájemný spor negativně ovlivňuje vzájemné vztahy ale především i politickou situaci uvnitř z každé země. Spor o název lid obou států bere opravdu velice vážně, a tak dochází v rámci politického předhánění se před volbami k velkým diskusím ohledně tohoto problému za účelem co největšího získání voličských hlasů kvůli tomu, aby se dané politické strany co možná nejjednodušším způsobem dostaly k moci. V Řecku je situace taková, že lidé v podstatě souhlasí s tím, aby se Makedonii v žádném případě neustoupilo za podmínek, pokud nezmění svůj název do takové míry, aby vůbec neobsahoval slovo Makedonie. Proto je pro politické strany velice složité, jakkoliv se pokoušet spor vyřešit, protože by je to mohlo stát jejich politickou kariéru, a proto se k problému přistupuje spíše zdrženlivěji, než by bylo opravdu vhodné. Navíc má Řecko v rámci světové politiky a svého členství v mezinárodních a nadnárodních organizací včetně Evropské unie své místo pevné a jisté. Tím pádem ho netlačí žádný důvod k tomu, aby se z ničeho nic snažil Makedonii vyjít maximálně vstříc či ji nějak pomoci (Kathuria, 2008).

Oproti Řecku se situace v Makedonii vyvíjí přesně opačně. Makedonie je tlačena především albánskými politiky a menšinou k co nejrychlejšímu vyřešení celého sporu a vstupem Makedonie do Evropské unie a NATO. Zároveň Makedonii k vyřešení sporu tlačí i OSN a další organizace, pro které je to podmínka, aby Makedonie mohla do těchto organizací vstoupit a stát se tak řádným členem. Současná vláda tvrdí, že je to pro ni prioritní záležitostí ale ve skutečnosti se pravděpodobně ještě v aktuální době se změnou názvu moc nepočítá (Kathuria, 2008).

7 Vazby Makedonie a NATO

Pro Makedonii je prioritní stát se členem NATO, stejně jako Evropské unie již od roku 1993, kdy tehdy Republika Makedonie přijala rezoluci o přijetí do NATO, která byla znovu potvrzena v roce 2007. V roce 1994 Makedonie vstoupila do programu NATO, která se nazývá partnerství pro mír (partnership for peace). Je to program, kdy NATO spolupracuje s armádami států, které nejsou součástí NATO z rozličných důvodů. Kromě Makedonie můžeme zmínit ještě další členy, jako například Arménii, Bělorusko a spousty dalších. Česko bylo také členem tohoto programu, a to od roku 1994 do roku 1999. V roce 1999 byl Makedonii udělen právoplatný status kandidátské země do NATO. Kolem roku 2005 vytvořila tehdejší makedonská vláda komisi pro přijetí Makedonie do NATO. Tuto komisi vedl makedonská premiér spolu s ministry zahraničí a obrany (Siegel, 2010).

Spolu s NATO se Makedonie vzájemně podílí na řadě činností a vojenských cvičení. V roce 1998 například makedonští vládní činitelé dali souhlas k tomu, aby na území Makedonie pobývali jednotky NATO v rámci pomocné akce v Kosovu. Během roku 2001, kdy došlo k propuknutí protestů albánců v Makedonii se NATO rozhodlo Makedoncům pomoci a poslalo do země své vojenské jednotky a týmy lidí, kteří měli pomoc konflikt ukončit a vyřešit. Poté, co byl tento konflikt úspěšně zakončen, zůstali vojenské jednotky NATO v Makedonii pro jistotu a udržení bezpečnostní situace až do roku 2003. V současné době se Makedonie v rámci spolupráce s NATO účastní několika mezinárodních misí. Jsou to například mise v Kosovu, Afghánistánu a Bosně a Hercegovině. S NATO za Makedonii komunikuje a vyjednává speciálně zřízená Rada pro spolupráci, která kategoricky spadá po ministerstvo obrany. I přes skutečnost, že Makedonie dokázala splnit kritéria, která existují pro vstup do NATO a zároveň dokázala splnit požadavky, které se týkaly dodržováním práv menšin v zemi, které upravuje Ohridská dohoda. I přes to, že se Makedonie aktivně podílí na misích v rámci NATO na různých místech světa. I přes to, že vstup Makedonie do NATO je podporován Spojenými státy, tak Makedonie nakonec nebyla pozvána k vstupu do NATO v rámci summitu, který se konal v dubnu roku 2008 v rumunské Bukurešti, kvůli vetu ze strany Řecka. Od roku 2008 se do dnešního dne nebyl žádný další pokrok zaznamenán. Závěrem bukurešťského

summitu byla ovšem Makedonie pochválena za to, že provádí potřebných reforem a za splnění požadavku, kromě jednoho, a to vyřešení sporu s Řeckem (Siegel, 2010).

Můžeme se podívat na situaci dvou podobných kandidátů, kteří jsou relativně podobní Makedonii, a to Albánii a Chorvatsko, kteří byli přijati do NATO k 1. dubnu 2009. Na tomto příkladu můžeme naprosto jasně a průkazně vidět, že jediným problémem, proč Makedonie není do dnešního dne v NATO, je jen daný problém kvůli názvu. Jak již bylo řečeno, USA byla a stále je proto, aby Makedonie do NATO vstoupila, ostatní členové se dělí zhruba na dva stejně velké tábory. Po jednáních se ovšem na závěr rozhodlo jednohlasně, že Makedonie bude přijata do NATO až poté, co definitivně vyřeší spor o název s Řeckem. Po konci summitu v Rumunsku přišla vyjádření tehdejšího řeckého premiéra a tehdejší ministryně zahraničních věcí, která se shodla na tom, že řecká strana je s výsledky summitu spokojena a znovu všechny ujistila, že je připravena a otevřena daný spor vyřešit k oboustranné spokojenosti a podpořit Makedonii při vstupu do NATO. Řecká ministryně ještě zdůraznila fakt, že stejný požadavek bude Řecko mít i pro vstup Makedonie do Evropské unie (NATO, 2008).

7.1 Vývoj vztahů Makedonie a NATO

Makedonie stále všechny ujišťuje a opakuje, že se chce stát členem NATO, a to i poté, co se to nepovedlo v rámci summitu. Jak již bylo uvedeno, Makedonie s NATO velmi úzce spolupracuje, a to především na zahraničních misích ale i v jiných ohledech. Za tuto spolupráci ovšem Makedonii inkasuje i určité benefity. Těmi jsou především pomoc ze strany NATO při řešení problému na vlastním území nebo také při případném stupňovaném napětí ze strany nějakého sousedního státu v regionu. Zástupce tajemníka NATO v Makedonii uvedl, že NATO nemá pravomoc na to, aby vyřešilo či zasahovalo do sporu mezi Řeckem a Makedonií a že je čistě jen na těchto dvou zemích, aby se společně domluvily na společném řešení, které by podle NATO mělo být co nejrychlejší. Po skončení rumunského summitu poprosila Makedonie NATO, zdali by se s ní nemohlo spolupracovat na větší spojenecké úrovni než doposud, protože dle makedonského názoru splňují všechna kritéria stejně jako Albánie a Chorvatsko (kteří již byli přijati), a necítí se tedy jako méněcenný partner. Odpověď NATO byla striktní a ohrazovala se na

dořešení sporu. Je ovšem více než jisté, že pokud by Makedonie nevedla spor s Řeckem, členem NATO by již dávno byla od roku 2009 stejně jako již uvedená Albánie a Chorvatsko (NATO, 2008).

7.2 Adriatická charta

Makedonie je členem tzv. Adriatic charter (adriatická charta), což je spolek, který vytvořila Albánie, Chorvatsko, Makedonie a USA za účelem pomoci zvýšit šance těchto zemí stát se členy NATO. Tato charta vznikla v roce 2. května 2003 a byla dohoda byla podepsána v Tiraně v Albánii po záštitou USA. Skutečnost, že tento spolek je pod patronátem USA vyvolává značnou vlnu kritiky a občas tak někteří autoři tento spolek označují jako U.S. – Adriatic Charter. Členy tohoto spolku se v roce 2008 stala ještě Černá Hora a také Bosna a Hercegovina. Srbsko se v roce 2008 stalo pouze pozorovatelem. Poté, co Řecko vetovalo vstup Makedonie do NATO, se zvýšila spolupráce Makedonie s USA tím, že společně podepsaly takzvanou Deklaraci o strategické spolupráci, která přináší rozšíření spolupráce mezi těmito zeměmi na společných zájmech. Celkově si můžeme všimnout faktu, že USA je v Makedonii relativně hodně zainteresováno (MOD AL, 2017).

8 Vazby Makedonie s Evropskou unií

Stát se členem Evropské byl a stále je pro Makedonii důležitý cíl již od roku 1991, kdy vyhlásila nezávislost. Každopádně vztahy mezi Evropskou a Makedonií, jako suverénním státem, jsou stále relativně mladé. V roce 1995 začala Makedonie konečně uskutečňovat pevnější a intenzivnější vazby mezi jí samotnou a Evropskou unií a pokoušela se nastartovat proces integrace. Pro Makedonii to bylo složité období, protože kromě toho, že se snažila integrovat do evropských struktur, musela také celosvětově řešit to, aby ji byla jako stát celosvětově uznávána, nehledě na fakt, že ji stále trápí konflikt s Řeckem. Někteří autoři ovšem tvrdí, že kvůli těmto skutečnostem, Makedonie promeškala období, které se vyznačovalo znovusjednocením Evropy, který měl základ ve střední a východní Evropě, kdy se v roce 2004 a 2007 konalo největší rozšíření Evropské unie. Státy, které přistoupily do Evropské unie v letech 2004 a 2007 podepisovaly své asociační dohody

v letech 1991–1996, což bylo přesně zmiňované období, kdy měla Makedonie problém s tím, aby ji vůbec svět uznal. V následujícím období, tedy mezi lety 1996–2000, již byly země střední a východní Evropy potvrzeny jako oficiální kandidátské země a začínala jejich jednání o přistoupení (Tziampiris, 2012).

Z jiného úhlu pohledu byla ovšem Makedonie jedna z nejvíce rozvinutých zemí v rámci regionu západního Balkánu ve velkém množství oblastí, které jsou důležité pro vstup do Evropské unie. Evropská unie vytvořila takzvaný stabilizační a asociační proces (SAP) pro státy západního Balkánu (Makedonie, Albánie, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora a Chorvatsko). Hlavním záměrem tohoto procesu bylo stabilizovat bezpečnostní situaci v těchto zemích především poté, co se rozpadla Jugoslávie. Zároveň se tento proces snažil přimět tyto státy k společné spolupráci a podpoře vzniku vzájemných vztahů, ať už multilaterálních nebo bilaterálních.

Ze zemí západního Balkánu byla Makedonie s Chorvatskem mezi prvními, kdo podepsal asociační dohodu s EU, konkrétně v roce 2001, kdy Makedonie zase čelila již zmiňovanému problému s albánskou menšinou v zemi. Zajímavý okamžik nastal v roce 2003, kdy řecká strana ratifikovala stabilizační a asociační dohodu mezi EU a Makedonií. Toto potvrzení bylo první a zároveň také poslední hezký krok od řecké strany ve spojitosti s Makedonií a Evropskou unií. Asociační dohoda tedy po splnění všech požadavků nabyla platnost v roce 2004. V tomtéž roce podala Makedonie také oficiální přihlášku pro vstup do Evropské unie. Poté, co Evropská komise doporučila Makedonii na to, stát se dalším členem EU, se Makedonie stala v roce 2005 oficiální kandidátskou zemí do Evropské unie (Evropská komise, 2011).

I přes to, že Makedonie není členem Evropské unie, tak využívá výhody v rámci dohod a také díky statusu kandidátské země. Makedonie od Evropské unie čerpá například finanční prostředky na výstavbu a rozvoj infrastruktury, dostává také různé technické prostředky, které pomáhají v rozvoji. Makedonie je členem Středoevropské zóny volného obchodu, tzv. CEFTA, od roku 2005. Tato smlouva sdružuje země, které nejsou ještě členy Evropské unie, ale do budoucna se s jejich členstvím počítá. CEFTA je vlastně

dohoda o volném obchodu mezi jejími členy a vychází ze standardů WTO. Tato dohoda odstraňuje vzájemné celní bariéry mezi zeměmi, což vede k jednoduššímu mechanismu obchodování mezi jednotlivými zeměmi a tyto země tak mohou rychleji ekonomický růst. Režim volného obchodu zahrnuje 100 % všech průmyslových výrobků, v rámci zemědělských komodit mají některé země určité kvóty, které ovšem musí být platné v souladu s podmínkami Světové obchodní organizace. Makedonie celkem od roku 1992 již získala přes jednu miliardu eur přes různé fondy, programy a dotace Evropské unie (Marvomatidis, 2010).

Řádní členové Evropské unie jsou významnými a hlavními partnery Makedonie, protože do nich Makedonie vyváží téměř celý svůj exportní artikl, je do Německa míří 43 % celkové exportu Makedonie. Co se týče importu, i v tomto ohledu jsou členové EU pro Makedonii nejvýznamnějšími partnery. Makedonie má se zeměmi Schengenského prostoru domluvu, o které se začalo jednat v únoru roku 2008 a nabyla platnosti v prosinci roku 2009. Tato domluva umožňuje občanům Makedonie navštěvovat jakoukoliv zemi Schengenského prostoru bez víz, jedinou podmínkou je vlastnictví biometrického cestovního pasu a maximální počet dní jedné návštěvy je 90.

V rámci kandidatury Makedonie do Evropské unie, používá Makedonie velice zajímavé logo, na kterém je napsaný slogan: „The sun, too, is a star“, což v překladu znamená „Slunce, také je hvězdou“ a makedonská vlajka je vyobrazena na logu jako jedna z hvězd.

Obrázek 5 – Logo Makedonie o kandidatuře do EU Zdroj: [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sun_and_stars_of_Macedonia.jpg)

8.1 Co brání Makedonii stát se členem Evropské unie?

Makedonii vstupu do Evropské unie brání celá řada věcí. Historicky je to už její název, jehož problematika už byla popsána. Dále to byly především časté a četné vnitrostátní problémy a krize, především tedy s albánskou menšinou a parlamentní problémy. V roce 2012 se v Makedonii odehrála poslední politická krize, která vyvolala velké problémy a následný bojkot celého parlamentu. Tato krize tak dala najevo velké rozpory jak ve vládě, tak v opozici ale i v celém politickém systému a ovlivnila jeho funkčnost v následujících měsících. Tato krize byla také umocněna ještě skutečností, že nedávno před rokem 2012 byly odloženy přístupová jednání s Evropskou unií (Kathimerini, 2012).

Pro vstup do EU je důležité udržení dobrých vztahů mezi Albánci a Makedonci, což je jedno z kritérií pro vstup. Důležité je také důsledně dodržovat přijaté zákony a také bojovat proti korupci, což je problém v celém regionu západního Balkánu. Dalším problémem je velká míra napojení médií na politiku. V ekonomické rovině brání Makedonii především slabá diversifikace hospodářství, velká nezaměstnanost, která je především mezi mladšími lidmi (Gazda, 2013).

Nejzásadnější překážku ale tvoří právě spor o název s Řeckem. Ekonomické problémy a problémy korupce se dají řešit v relativně rychlém časovém období. Spor o název se ale táhne již mnoho let a je to právě tento spor, který způsobuje neustálá oddalování o přístupových jednáních s Makedonií a Evropskou unií. V roce 2013 komise popáté chtěla zahájit přístupová jednání s Makedonií a označovala ho za pokrok v procesu integrace, protože by mohl vyslat podnět k představitelům obou zemí, aby se konečně pokusily tento spor ukončit. Komise také prohlásila, že pokud Evropská unie sama není schopna v problémů tohoto sporu zemím pomoci a pokusit se ho nějak vyřešit, může jí hrozit ztráta důvěry. Podle pana Gazdy, by se měla Evropská unie pokusit více zapojit do řešení sporu a zahájit také nějaká vyjednávání. Jedna z chyb je také na straně Řecka, kterému se líbí současné řešení situace, kdy se vyjednává pod patronátem OSN (Gazda 2013).

ZÁVĚR

Řecko-makedonský spor o název trvá již přes 20 let, a za celou tuto dobu se v podstatě nikam neposunul a stále trvá bez nějaké předpovědi na jeho rychle vyřešení. Situace mezi oběma zeměmi se ale v některých ohledech, a to především ekonomických a obchodních zlepšila na relativně dobrou úroveň. Pro většinu lidí, kteří o sporu ví málo a neznají jeho podrobné a historické souvislosti, se může zdát naprosto zbytečný, a dokonce až malicherný. Ve skutečnosti tomu tak není a celý spor o název je tak historicky složitý, že je těžké určit jednu stranu, která by měla stoprocentní nárok na používání termínu Makedonie. Pokud si přečteme a pokusíme se pochopit celý historicky kontext, dokážeme už pochopit fakt, proč oba státy jsou tolik upjaté na tomto názvu a ani jeden nechce ze svých požadavků ve skutečnosti moc polevit. Na historických skutečnostech ovšem můžeme také vidět, že řecké strana si tento název přivlastňuje už dávno před tím, než se rozpadla Jugoslávie a vznikla tak nová republika Makedonie. Řecko považuje používání názvu Makedonie jeho sousedem za krádež své historie a bere ho opravdu velice vážně. Pokud je člověk v Řecku a baví se s tamními obyvateli, musí si při konverzaci dávat pozor, jak severořeckého souseda nazve. V Řecku obyvatelé označují Makedonii jako „Skopja“, jejich jazyk nazývají „Skopjana“, případně tvrdí, že mluví bulharsky a nejsou ochotní připustit jinou variantu, protože Makedonie je pouze jejich. Stejná situace nastává, pokud je člověk v Makedonii, tamní lid je na svůj název velice hrdý a nemá smysl se ohledně názvu s nimi pouštět do nějaké složitější či hlubší debaty.

Odpovězme si nyní na první otázku této bakalářské práce a to, proč vlastně spor o název mezi Makedonií a Řeckem vznikl. Celou podstatu tohoto problému můžeme najít ve velmi složitém vymezení makedonské identity, která je komplikovaná a nejistá. Spor začal hluboko v historii, kdy do Byzantské říše přišli první Slované. Jejich oblast, kterou obývali byla rozdělena poté, co se rozpadla Osmanská říše mezi Řecko, Srbsko a Řecko. Posléze, co se oblast dnešní Makedonie stala součástí tehdejší Jugoslávie došlo k budování národního vědomí. Oficiálně spor mezi Makedonií a Řeckem vznikl v roce 1991, kdy po rozpadu tehdejší Jugoslávie vznikl nový stát, který začal používat ústavní název Republika Makedonie, což se nelíbilo řecké straně, která se proti tomuto názvu tvrdě ohrazuje, protože je to název její severořecké provincie Makedonie s největším

městem Thessaloniki. Řecko považuje používání názvu Makedonie za krádež a falšování řecké historie. Dalším problémem, který Řecko se svým novým sousedem mělo, bylo používání stejné vlajky, která v makedonském podání byla vyvedena v červených barvách, které jsou pro Republiku Makedonie typické a v případě řecké vlajky stejnojmenné severořecké provincie byla vyvedena v modré barvě. V roce 1995 Makedonie svoji vlajku změnila ale bylo jen kvůli tomu, že řecká strana na Makedonii uvalila ekonomické embargo a jejich zrušení podmínila právě změnou vlajky a státního symbolu Makedonie. Spor o název nebyl ani do dnešního dne vyřešen a je otázkou, zdali se v blízké budoucnosti vyřeší. Podle všech současných poznatků a zkušeností z historie, si trůfám tvrdit, že se tento spor v blízké budoucnosti nevyřeší, protože Makedonie není schopna, případně je neochotná se odpoutat od své identity a podkopává tak svůj další rozvoj. Naopak tato situace v Makedonii působí tak, že jejich vysoce velká míra identity vede k tomu, že se v zemi čas od času objeví nějaké ozbrojené konflikty, a to především z důvodu velkých nesympatií mezi albánskou menšinou a makedonskou většinou.

Teď si odpovíme na druhou otázku a to tu, jaký má vliv spor o název na vstup Makedonie do Evropské unie. Makedonie byla několikrát doporučena Komisí, aby s ní byly zahájena přístupová jednání. OSN se již mnoho, mnoho let snaží spor mezi oběma zeměmi vyřešit, jak můžeme vidět, za ty roky se OSN nepovedlo vůbec ale vůbec nic. Komise sice doporučila přistoupit k jednáním o přístupu Makedonie, ale Evropská Rada se vždy nakonec vyjádřila tak, že je nutná podmínka nejdříve vyřešit spor o název. Makedonie a Řecko by si mohla vzít příklad například z Kosova a Srbska, kdy obě tyto země dokázali přistoupit za pomoci Evropské unie ke kompromisu. Tím pádem můžeme odpovědět na tuto otázku tak, že spor o název má velký vliv na vstup Makedonie do Evropské unie, nebál bych se tento vliv označit za jeden z nejvíce stěžejních. Makedonie se pravděpodobně nestane členem EU do té doby, než změní svůj název do nějaké alternativní podoby, kterou by řecká strana byla schopna akceptovat. Podle zjištěných skutečností si nemyslím, že by byl spor v nejbližší době vyřešen. Jediným možným řešením, jak daný spor podle mého názoru vyřešit, je možnost že by se do celé záležitosti více angažovala celá Evropská unie, která by mohla mít nějaký rozhodující vliv na celou situaci.

Je velice smutné, že takový spor vůbec existuje. Tento spor brání dalšímu rozvoji vzájemných vztahů mezi oběma zeměmi. Jejich současné vztahy by se dali označit za relativně dobře se rozvíjející, a to především v ekonomicko-obchodní rovině, kde se jim opravdu daří a případná integrace Makedonie do Evropské unie, by jistě tyto společné hodnoty a vztahy dále prohloubila a rozšířila k ještě větší oboustranné spokojenosti. Doufejme jen, že spor o název nepovede k případnému dalšímu vnitrostátním politickém problému v Makedonii, kde by mohlo znovu dojít ke střetu albánské, více proevropské menšiny, proti více konzervativní makedonské většině.

SEZNAM ZDROJŮ

1. AGNEW, John (2007). No Borders, No Nations: Making Greece in Macedonia. *Annals of the Association of American Geographers*.
2. AMORT, Čestmír: Dějiny Bulharska. Nakladatelství Svoboda, Praha 1980.
3. ANASTASAKIS, Othon (2005). The Europeanization of the Balkans. *Brown Journal of World Affairs* XII (1)
4. ANDRIOTES, N.P.: The Language and the Greek Origin of the Ancient Macedonians, 1979, in: *Institute for Balkan Studies: Macedonia: Past and Present*, Thessaloniki 1992.
5. ATANASOVA, Gorica – BACHE, Ian: Europeanization and F.Y.R. Macedonia: towards a compound polity? *Southeast European and Black Sea Studies*, 2010
6. *Balkan Insight* (2010). Poll: Macedonians Opt For Name Over EU, NATO (<http://www.balkaninsight.com/en/article/poll-macedonians-opt-for-name-over-eu-nato>, 30.4.2017).
7. BELLONI, Roberto (2009): European integration and the Western Balkans: lessons, prospects and obstacles. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*.
8. BRUNNBAUER, Ulf (2004). Fertility, Families and Ethnic Conflict: Macedonians and Albanians in the Republic of Macedonia, 1994-2002. *Nationalities Papers*.
9. CLOGG, Richard. (1992) *A concise history of Greece*. New York: Cambridge University Press. ISBN 0-521-37228-3.

10. Commission (2002). SAP Summary – FYROM
(http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/com02_342_en.pdf, 30.4.2017).
11. Commission (2006). FYROM 2006 Progress Report
(http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/nov/fyrom_sec_1387_en.pdf, 30.4.2017).
12. EPC (European Policy Centre) (2013). The European future of the Western Balkans: Thessaloniki@10 (2003-2013).
(http://www.epc.eu/pub_details.php?cat_id=6&pub_id=3662, 30.4.2017).
13. Euroactiv (2013). Time to unblock Macedonia's accession to NATO
(<http://www.euractiv.com/section/macedonia/opinion/time-to-unblock-macedonia-s-accession-to-nato/>, 30.4.2017).
14. Euroactiv (2014). Greece says “Former Yugoslav Republic of Macedonia must accept European values” (<http://www.euractiv.com/section/global-europe/news/greece-says-former-yugoslav-republic-of-macedonia-must-accept-european-values>, 30.4.2017).
15. Europa.eu (2013). Chronology of bilateral relations – FYROM
(http://eeas.europa.eu/delegations/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/eu_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/chronology/index_en.htm, 30.4.2017).
16. FREYBURG, Tina – RICHTER, Solveig (2008): National identity matters: the limited impact of EU political conditionality in Western Balkans. In: NCCR Democracy, <http://www.nccr-democracy.uzh.ch/publications/workingpaper/pdf/WP19.pdf>

17. FYROM 2012 Progress Report. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council.
(http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/mk_rapport_2012_en.pdf, 30.4.2017).
18. GAZDA, Adam (2013). Řecko-makedonský spor o název. Jaký má vliv na integraci do EU? Mezinárodní politika.
(<http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/recko-makedonsky-spor-o-nazev-zeme-a-jeho-vliv-na-makedonskou-integraci-do-eu>, 30.4.2017).
19. GEHRKE, Hans Joachim. Alexander Veliký: [osobnost světových dějin]. Praha: NS Svoboda, 2002. Vědět a znát. ISBN 80-205-1034-6.
20. HOWE, Timothy, Jeanne REAMES a EDITORS. Macedonian legacies: studies in ancient Macedonian history and culture in honor of Eugene N. Borza. Claremont, Calif: Regina Books, 2008. ISBN 9781930053564.
21. CHIVVIS, S. Christopher: The Making of Macedonia. Survival, 50, 2008,
22. Chronology of bilateral relations. In: Delegation to former Yugoslav Republic of Macedonia,
http://eeas.europa.eu/delegations/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/eu_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/chronology/index_en.htm
23. Kathimerini (2012). Αρνητική στάση ΠΓΔΜ έναντι NATO και Ε.Ε. 20. 3. 2012.
(http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_2_20/03/2012_476438 , 30.4.2017).
24. KATHURIA, Sanjay (Ed.): Western Balkan Integration and the EU. An Agenda for Trade and Growth. Washington, D. C., The World Bank 2008.

25. KAZHDAN, A. P., Alice-Mary Maffry TALBOT, Anthony CUTLER, Timothy E. GREGORY a Nancy Patterson ŠEVČENKO. The Oxford dictionary of Byzantium. New York: Oxford University Press, 1991. ISBN 978-0-19-504652-6.
26. KOFOS, Evangelos (2005). The Controversy over the Terms „Macedonians“ and „Macedonian“: A Probable Exit Scenario. Southeast European and Black Sea Studies.
27. KONDONIS Haralambos: *Bilateral Relations between Greece and the FYROM*: http://ww.macedonianheritage.gr/InterimAgreement/Downloads/Interim_Kondonis.pdf
28. LANE FOX, Robin. Brill's companion to ancient Macedon: studies in the archaeology and history of Macedon, 650 BC-300 AD. Boston: Brill, 2011. Brill's companions in classical studies. ISBN 978-9-00-420650-2.
29. Macedonia – Trade Agreements (2016) - <https://www.export.gov/article?id=Macedonia-Trade-Agreements> (30. 4. 2017).
30. Macedonia and Its Relations with Greece. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite, 1993.
31. Macedonia disappoints Albanians on Flag celebration. In: Balkan Insight, <http://www.balkaninsight.com/en/article/macedonia-won-t-celebrate-albanian-flag-day> (30.4.2017)
32. Makedonie: ekonomická charakteristika země. In: BusinessInfo.cz, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/makedonie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001129/>. (30.4.2017)

33. MAROLOV, Dejan (2013). The Relations Between Macedonia and Greece in the Context of the Name Issue. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi* Cilt 2
34. MAVROMATIDIS, Fotis: The Role of the European Union in the Name Dispute between Greece and FYR Macedonia. *Journal of Contemporary European Studies*, 18, 2010,
35. Ministry of Defense Republic of Albania (2017). Adriatic Charter (<http://www.mod.gov.al/eng/index.php/security-policies/relations-with/international-and-regional-organization/90-adriatic-charter-a-5>) (30.4.2017).
36. Ministry of Foreign Affairs (2011). Hellenic Plan for the Economic Reconstruction of the Balkans (HiPERB) 2002–2011 (http://www.mfa.gr/images/docs/periferiaki_politiki/HiPERB_en.pdf/, 30.4.2017)
37. Minorities in Greece – Historical Issues and New Perspectives". *History and Culture of South Eastern Europe. An Annual Journal. München (Slavica)* 2003.
38. NATO-Official Text: *Bucharest Summit Declaration*:
http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm
39. MISIRKOV, Krste (2012). *O makedonských záležitostech* (Brno: Tribun EU)
40. OLIVA, Pavel. *Řecko mezi Makedonií a Římem*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0435-1.
41. PAPAIVIZAS, George Constantine. *Claiming Macedonia: the struggle for the heritage, territory and name of the historic Hellenic land, 1862-2004*. London: McFarland & Company, c2006. ISBN 978-0-7864-2323-1.

42. PELIKÁN, Jan, a kol. Dějiny Jihoslovanských zemí. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. 758 s. ISBN 978-80-7106-375-9.
43. RISTESKA, Marija: Ten years after the Ohrid Framework Agreement. In: Center for Reaserch and Policy Making, 2012
44. ROISMAN, Joseph a Ian WORTHINGTON. A companion to ancient Macedonia. 1. New York: John Wiley, 2011. ISBN 978-1-44-435163-7.
45. ROSŮLEK, Přemysl. Makedonie. Praha: Libri, 2008. Stručná historie států. ISBN 978-80-7277-342-8.
46. ROUDOMETOF, Victor (1996). "Nationalism and Identity Politics in the Balkans: Greece and the Macedonian Question". Journal of Modern Greek Studies 14
47. RYCHLÍK, Jan a Miroslav KOUBA. Dějiny Makedonie. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny států. ISBN 80-7106-642-7.
48. RYCHLÍK, Jan. Dějiny Bulharska. Praha: NLN, 2000. ISBN 978-80-7422-553-6.
49. SIEGEL, Scott (2010). Weighing Macedonia's Entry into NATO. Mediterranean Quartely
50. ŠMÍD, Tomáš: Zahraniční a bezpečnostní politika Makedonie, in: Stýskalíková, V. – Smekal, H. (Eds.): Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu. Brno 2004.
51. ŠŤASTNÝ, Jaroslav. Hranice Makedonie ve starověku. Praha: prof. dr. Jar. Šťastný, 1909.

52. The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2011 Progress Report. In: Evropská komise,
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/mk_rapport_2011_en.pdf (30.4.2017)
53. TREADGOLD, Warren. The Byzantine revival: 780-842. Stanford, CA: Stanford University Press, 1988. ISBN 0804718962.
54. TZIAMPIRIS, Aristotle (2012). The Macedonian name dispute and European Union accession. Southeast European and Black Sea Studies.
55. VACALOPOULOS, Apostolos E. a P. MEGANN. History of Macedonia 1354–1833. London: Zeno Publishers, 1973. ISBN 0-900834-89-7.
56. VASILEV, Miroslav Ivanov. The policy of Darius and Xerxes towards Thrace and Macedonia. ISBN 978-9-00-428215-5.
57. VEBER, Václav. Dějiny sjednocené Evropy. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 645 s. ISBN 80-7106-663-X.
58. ZAMAROVSKÝ, Vojtěch. Řecký zázrak. Praha: Knižní klub, 2000. ISBN 80-242-0403-7.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CEFTA – Central European Free Trade Agreement – Středoevropská zóna volného obchodu

CRPM – Center for Research and Policy Making – Centrum pro výzkum a tvorbu politiky

DPA – Democratic Party of Albanians – Demokratická strana Albánců (politická strana v Makedonii)

DUI – Democratic Union for Integration – Demokratická unie pro integraci (politická strana v Makedonii)

EU – Evropská unie

FYROM – Former Yugoslav Republic of Macedonia – Bývala Jugoslávská republika Makedonie

HiPERB – Hellenic Plan for the Economic Reconstruction of the Balkans – Řecký plán pro ekonomickou rekonstrukci Balkánu

MMF – Mezinárodní měnový fond

NATO – North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance

ND – Nea Dimokratia – Politická strana v Řecku

OSN – Organizace spojených národů

PASOK – Panhelénské socialistické hnutí

SEECF – South-East European Cooperation Process – Jihovýchodní evropský proces spolupráce

UÇK – Kosovská osvobozená armáda

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

USA – Spojené státy americké

VMRO – Demokratická strana makedonské národní jednoty (politická strana v Makedonii)

WTO – World Trade Organization – Světová obchodní organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obrázek 1 – Dnešní rozdělení Makedonie mezi státy	16
Obrázek 2 – Řecké slunce z verginy (symbol a znak řecké provincie Makedonie)	21
Obrázek 3 - Makedonská vlajka používaná v letech 1992–1995	22
Obrázek 4 – Nová podoba makedonské vlajky po roce 1995.....	22
Obrázek 5 – Logo Makedonie o kandidatuře do EU	45
Graf 1 – Grafické vyobrazení rozdělení financí v programu HiPERB.....	38
Tabulka 1 – Rozdělení finančních zdrojů z programu HiPERB.....	38